

Natuurtoets Wiltsangh Nunspeet

Natuurtoets Flora en Fauna

Gemeente Nunspeet

21 maart 2018

Project
Opdrachtgever

Natuurtoets Wiltsangh Nunspeet
Gemeente Nunspeet

Document
Status
Datum
Referentie

Natuurtoets Flora en Fauna
Definitief 02
21 maart 2018
106076/18-004.289

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

106076
ir. W. Roosen
drs. M. Klinge

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

ir. L. Bovend'aerde
ir. W. Roosen
drs. M. Klinge

Paraaf

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Van Twickelostraat 2
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	BESCHRIJVING PROJECTGEBIED EN GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN	6
3	TOETSINGSKADER	8
3.1	Wet natuurbescherming	8
3.1.1	Gebiedsbescherming	8
3.1.2	Soortenbescherming	9
3.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	11
3.2.1	Rijksbeleid NatuurNetwerk Nederland (voorheen EHS)	11
3.2.2	Provinciaal beleid Gelders NatuurNetwerk	11
4	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.1	Natura 2000 (Wet natuurbescherming)	13
4.1.1	Gegevens	13
4.1.2	Effecten en conclusie	16
4.2	Natuur Netwerk Nederland (NNN)	20
4.2.1	Gegevens	20
4.2.2	Effecten en conclusie	22
5	SOORTENBESCHERMING	23
5.1	Methode	23
5.2	Beschrijving per soortgroep	23
5.2.1	Vaatplanten	23
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	24
5.2.3	Vleermuizen	28
5.2.4	Vogels	33
5.2.5	Amfibieën & reptielen	38
5.2.6	Vlinders/libellen en andere ongewervelden	41
5.2.7	Vissen	42

6	SAMENVATTING/CONCLUSIE	43
6.1	Gebiedsbescherming	43
6.1.1	Natura 2000	43
6.1.2	NNN	43
6.2	Soortenbescherming	44
7	LITERATUUR	47
	Laatste pagina	47
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Doelstellingen Natura 2000-gebied Veluwe	4

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Gemeente Nunspeet is voornemens een revitalisering van het gemeentelijk sportpark de Wiltasangh uit te voeren. Hierbij wordt een herstructurering van de speelvelden alsook de bouw van onder meer een nieuw zwembad binnen het sportpark voorzien. Bij de aanleg worden verschillende werkzaamheden uitgevoerd.

Het park is gelegen op de grens tussen stedelijk gebied (ten westen), agrarisch gebied (ten noorden) en Natura 2000-gebied Veluwe (ten zuidoosten). De aanwezigheid van beschermde natuurwaarden is op deze locatie niet uit te sluiten. Voor de uitvoering van de revitalisering van het sportpark zullen mogelijk (voor flora en fauna) waardevolle groenstructuren en gebouwen binnen het park worden beschadigd of verdwijnen. Het is daarom niet uit te sluiten dat als gevolg van de werkzaamheden beschermde soorten worden verstoord of essentiële functies van hun leefgebied vernietigd raken. Daar het park grenst aan Natura 2000- en NNN-gebied dient tevens rekening te worden gehouden met externe werking op de beschermde natuurgebieden als gevolg van de werkzaamheden. Wanneer voor de revitalisering-werkzaamheden beschermde soorten of gebieden worden verstoord of vernietigd, is voor het voornemen een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) nodig.

Om inzicht te krijgen hoe met de Wet natuurbescherming (Wnb) rekening gehouden dient te worden is kennis van de aanwezigheid van, onder de Wnb, beschermde gebieden en flora- en faunasoorten in de omgeving van het projectgebied nodig. Deze kennis wordt verworven in een natuurtoets flora- en fauna. Onderliggende rapportage betreft deze natuurtoets, waarin inzichtelijk gemaakt wordt of er, onder de Wnb, beschermde flora en fauna voorkomen in het projectgebied en wat de effecten van de geplande werkzaamheden hierop zijn. Er wordt getoetst aan de Wet natuurbescherming (Wnb), waaronder gebiedsbescherming (Natura 2000) en soortbescherming vallen. Daarnaast wordt getoetst of de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Ook wordt aangegeven of er kans is op overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb en een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het projectgebied en de geplande werkzaamheden. Hoofdstuk 3 beschrijft het toetsingskader in relatie tot de natuurwet- en regelgeving. In hoofdstuk 4 wordt verkend of er effecten zijn te verwachten op beschermde gebieden. Hoofdstuk 5 beschrijft per soortgroep of er in of nabij het projectgebied beschermde soorten aanwezig zijn en wat de effecten van het voornemen op deze beschermde soorten zijn. Hoofdstuk 6 geeft een overzichtelijke samenvatting in de vorm van een tabel. In hoofdstuk 7 is de geraadpleegde literatuur weergegeven.

2

BESCHRIJVING PROJECTGEBIED EN GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN

Het projectgebied, sportpark de Wiltsangh, is gelegen ten noordoosten van de woonkern van de Gemeente Nunspeet, in Gelderland. Het gebied ligt op de overgang tussen stedelijk en agrarisch gebied. Daarnaast grenst het projectgebied in het zuidoosten aan een beschermd natuurgebied van het Nederlands Natuurnetwerk (NNN) alsook het Natura 2000-gebied Veluwe. Binnen het sportpark zijn verschillende groenstructuren aanwezig onder de vorm van boomsingels, houtwallen en hagen. Deze elementen maken mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van (beschermd) flora en fauna. Afbeelding 2.1 geeft een impressie van het projectgebied.

Afbeelding 2.1 Impressie van het projectgebied met afgebakende en verlichte sportvelden en tussenliggende groenstructuren

De gemeente wil het sportpark opwaarderen. Doel daarbij is om alle sportaccommodaties van de Gemeente Nunspeet te centraliseren binnen het park. Dit zal gebeuren door middel van een herstructurering van de speelvelden alsook de bouw van een nieuw zwembad, turnhal en een tribune/kantine voor het voetbalcomplex. Voor de uitvoering van deze revitalisatie moeten verschillende van de aanwezige gebouwen, zoals de oude tribunen en kleedkamers, wijken. Ook in de boomsingel, die het sportterrein in het westen begrenst, zullen voor de aanleg van nieuwe sportvelden enkele bomen verdwijnen. Daarbij gaan een zestal bomen worden gekapt staande in de bomensingel die zich haaks op het pad tussen de woonwijk en het gebouw van de hockeyclub bevindt. Het ontwerp van het sportpark is nog niet definitief. Wel werden reeds enkele mogelijke inrichtingsscenario's uitgewerkt. In afbeelding 2.2 wordt een impressie gegeven van de mogelijke nieuwe indeling van het park. Het betreft aldus een sterke ruimtelijke ingreep waarbij verschillende bouwwerkzaamheden worden uitgevoerd.

Afbeelding 2.2 Mogelijk nieuwe indeling van het sportpark de Wiltasangh

TOETSINGSKADER

3.1 Wet natuurbescherming

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen effecten hebben op actuele natuurwaarden. Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en Boswet. Hierna worden de relevante delen van de wet toegelicht.

3.1.1 Gebiedsbescherming

In hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming zijn de bepalingen voor wat betreft gebiedsbescherming vastgelegd. De regels hebben als doel het beschermen en in stand houden van natuurgebieden met bijzondere of kwetsbare waarden. Hiermee zijn internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) in nationale regelgeving verankerd. Elk Natura 2000-gebied wordt aangewezen door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit wordt, behalve onder andere de ligging van het gebied, vastgesteld welke natuurwaarden in dat gebied beschermd zijn, de zogeheten instandhoudingsdoelen.

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden. Projecten of andere handelingen, die gelet op de instandhoudingsdoelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming vergunningplichtig. Voor elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden beoordeeld of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkeling een significant negatief effect hebben op de beschermde natuurwaarden in het betreffende gebied.

Effecten op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld aan de hand van de instandhoudingsdoelen die in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden zijn vastgesteld. Instandhoudingsdoelen betreffen zowel habitattypen en/of habitatrichtlijn- en vogelrichtlijnsoorten. De beoordeling start met een zogeheten Voortoets. Alleen als in een Voortoets significant negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, is een passende beoordeling noodzakelijk. Kunnen dergelijke significante effecten wel worden uitgesloten, maar kan er wel enige verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringoets vereist.

In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning, c.q. de instemming, worden geweigerd, tenzij aan de 'ADC-criteria' voldaan wordt. Dit betekent dat er geen alternatieven zijn (A), er sprake is van bij de wet genoemd belang (D) en dat door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft (C).

3.1.2 Soortenbescherming

Onder de Wet natuurbescherming bestaat de soortenbescherming uit drie delen: een beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en 'andere soorten' (art. 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen. In de navolgende paragrafen worden de verbodsbepalingen waaraan getoetst wordt, toegelicht.

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten, zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het verbod op opzettelijk storen (artikel 3.1 lid 4) is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk.

Voor overtreding van de verbodsbepalingen voor vogelrichtlijnsoorten is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen bevredigende andere oplossing (alternatief), 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De belangrijkste in de wet genoemde belangen zijn de volgende:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Habitatrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor planten heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Als deze verbodsbepalingen voor deze soorten worden overtreden, moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan 3 criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen bevredigende andere oplossing (alternatief), 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De in de wet genoemde belangen zijn onder andere:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'andere soorten' heeft betrekking op de soorten uit bijlage A en B bij de Wet natuurbescherming. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Binnen de soortenlijsten in bijlage A en B bij de nieuwe wet is geen onderscheid gemaakt tussen licht en zwaar beschermde soorten. Zowel het Ministerie van EZ als de afzonderlijke provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een ontheffingsaanvraag.

Een ontheffing kan worden verleend indien wordt voldaan aan de volgende ontheffingscriteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen bevredigende andere oplossing (alternatief), 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor ontheffingen ten aanzien van deze andere soorten gelden meer ontheffingsbelangen dan bij de HR en VR soorten het geval is. Hier behoort ook het belang van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling toe.

Rode Lijstsoorten

Diverse soorten planten en dieren zijn in Nederland bedreigd in hun voorkomen. Deze soorten zijn opgenomen op zogenaamde Rode Lijsten. Per soortengroep (onder andere hogere planten, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, libellen en dagvlinders) zijn aparte Rode Lijsten opgesteld. Opname op de Rode Lijst betekent niet automatisch wettelijke bescherming op grond van de Wet natuurbescherming. Rode Lijstsoorten zijn in het kader van deze ecologische effectstudie van belang vanwege het feit dat ze (veel meer dan beschermde soorten) vaak in hoge mate indicatief voor de totale ecologische kwaliteit van een gebied, met name doordat ze relatief gevoelig zijn voor factoren als verdroging, verstoring, vermessing etc.

Toepassing gedragscodes

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling voor het overtreden van de verbodsbepalingen voor een aantal typen werkzaamheden. Gedragscodes zijn na inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming (01-01-2017) nog steeds van toepassing. Nieuw beschermde soorten, die niet in de gedragscodes zijn genoemd, vallen echter niet onder vrijstelling van de gedragscode. Totdat de gedragscodes zijn aangepast moet voor deze soorten gewoon ontheffing worden aangevraagd. Daarnaast geldt dat er per provincie vrijstellingsregelingen zijn opgesteld, waarbij tussen de provincies verschillen aanwezig zijn in de soortenlijsten. De geldige toepassing van landelijke gedragscodes moet dan ook worden afgestemd met de voor het project relevante provincie(s).

Zorgplicht

In artikel 1.11 lid 1 en lid 2 van de Wet natuurbescherming is de zorgplicht beschreven: *'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Een ieder laat handelingen na, waarvan redelijkerwijs te vermoeden is, dat ze nadelig zijn voor in het wild levende dieren. Als dat nalaten in redelijkheid niet gevegd kan worden, dienen de gevolgen van dat handelen voor die dieren zoveel mogelijk voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt te worden'.*

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

3.2.1 Rijksbeleid NatuurNetwerk Nederland (voorheen EHS)

Het NatuurNetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van grote en kleine beschermde natuurgebieden en verbindingzones waarin de natuur voorrang heeft en wordt beschermd. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) wordt het rijksbeleid ten aanzien van het NNN kort uiteengezet [lit. 1]. De juridische borging van het NNN vindt deels plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Hierin worden regels gegeven met betrekking tot de begrenzing, het beschermingsregime en de wezenlijke kenmerken en waarden van een NNN-gebied. De invulling van de regels uit het Barro is echter gedecentraliseerd en ligt in de handen van de verschillende provincies.

3.2.2 Provinciaal beleid Gelders NatuurNetwerk

Het provinciaal beleid met betrekking tot het NNN binnen Gelderland is in de Omgevingsvisie Gelderland [lit. 2] opgenomen. Hierin is het NNN binnen Gelderland opnieuw gedefinieerd als het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De gebieden die nog niet als natuur zijn ingericht in de voormalige Ecologische Hoofdstructuur heet nu de Groene Ontwikkelingszone (GO). De juridische uitwerking van het beleid in het kader van het GNN/GO is opgenomen in de Omgevingsverordening [lit. 3].

Het GNN bestaat uit de voormalige gronden binnen de EHS en zoekgebieden voor nog te realiseren natuur. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. De GO bestaat daarentegen uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoeragegebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

De wezenlijke kenmerken en waarden binnen het GNN en GO worden in de Provincie Gelderland gevormd door kernkwaliteiten. Voor 184 deelgebieden binnen Gelderland zijn gebiedspecifieke kernkwaliteiten geformuleerd. Deze zijn opgenomen in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening. Naast de gebiedspecifieke kernkwaliteiten zijn er in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening de volgende algemene kernkwaliteiten vastgelegd: 'Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieucondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieucondities mogen veroorzaken.'

De ecologische beoordeling van effecten op de kernkwaliteiten is voor GNN en GO hetzelfde. Per deelgebied gelden voor het GNN en GO dan ook dezelfde kernkwaliteiten. De plaats die de ecologische beoordeling van de kernkwaliteiten inneemt binnen de bepaling of mitigerende en compenserende maatregelen aan de orde zijn, is voor het GNN echter anders dan voor het GO. Dit wordt door middel van onderstaande paragrafen toegelicht.

Beschermingsregime GNN

Het beschermingsregime voor het GNN is een directe doorvertaling van het 'Nee, tenzij-regime' uit de Spelregels EHS. Voor het GNN geldt dat bestemmingswijzigingen in bestaande natuur niet zijn toegestaan, tenzij:

- er geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;
- en de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Omdat in principe geen nieuwe functies in het GNN zijn toegestaan, geldt ruimtebeslag binnen het GNN op grond van de verordening altijd als een significante aantasting. Deze aantasting moet worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Om te bepalen hoe deze compensatieopgave er uit moet zien, wordt beoordeeld welke natuurwaarden in het licht van de kernkwaliteiten ter plaatse van het ruimtebeslag verdwijnen. Hierbij geldt steeds dat de oppervlakte aan natuurwaarden die ter plaatse van het onderzoeksgebied verdwijnt, gelijkwaardig gecompenseerd moet worden.

In het kader van de beoordeling van het GNN is geen sprake van externe werking. Dit betekent dat (naast aantasting door oppervlakteverlies) alleen verstorende effecten op het GNN worden bepaald als direct gevolg van dat gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN gelegen is.

Als bijvoorbeeld het gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN gelegen is aanvullend ook geluidsverstoring veroorzaakt en de aanwezige kernkwaliteiten hier gevoelig voor zijn, wordt deze aantasting, indien significant, eveneens gemitigeerd/gelijkwaardig gecompenseerd.

Beschermingsregime GO

De GO heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang met aangrenzende natuurgebieden.

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de GO worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In tegenstelling tot het GNN staat ruimtebeslag binnen het GO dus niet direct gelijk aan een significante aantasting, maar zijn ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk. Of er sprake is van een significante aantasting van het GO wordt bepaald aan de hand van de kernkwaliteiten van het deelgebied waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt. Indien er sprake is van een significante aantasting van deze kernkwaliteiten of de samenhang van natuurwaarden binnen het GNN/GO, dienen de effecten op deze kernkwaliteiten gemitigeerd of gelijkwaardig gecompenseerd te worden. Dit geldt niet alleen voor effecten als gevolg van oppervlakteverlies, maar ook andere verstorende effecten. Andere verstorende effecten die als direct gevolg van de activiteit binnen het GO optreden, dienen beoordeeld te worden.

4

GEBIEDSBESCHERMING

4.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

4.1.1 Gegevens

Algemeen

Het projectgebied grenst in het zuidoosten aan het Natura 2000-gebied Veluwe. Dit gebied is opgedeeld in zones aangewezen als habitatrictlijngebied, en zones aangewezen als vogelrichtlijngebied (afbeelding 4.1) [lit. 4].

De Veluwe bestond tot voor 1900 uit één uitgestrekt stuifzandgebied. Nu nog herbergt de Veluwe één van de grootste stuifzandgebieden van Europa, al is de totale oppervlakte ervan inmiddels beperkt tot 1400 ha. Lokaal heeft het stuifzand plaats gemaakt voor natte en droge heiden, heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen en hoogveenkernen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer lokaal bronbossen voorkomen [lit. 4].

Afbeelding 4.1 Ligging Natura 2000 Habitat- en Vogelrichtlijngebieden in de nabijheid van het projectgebied [lit. 5]

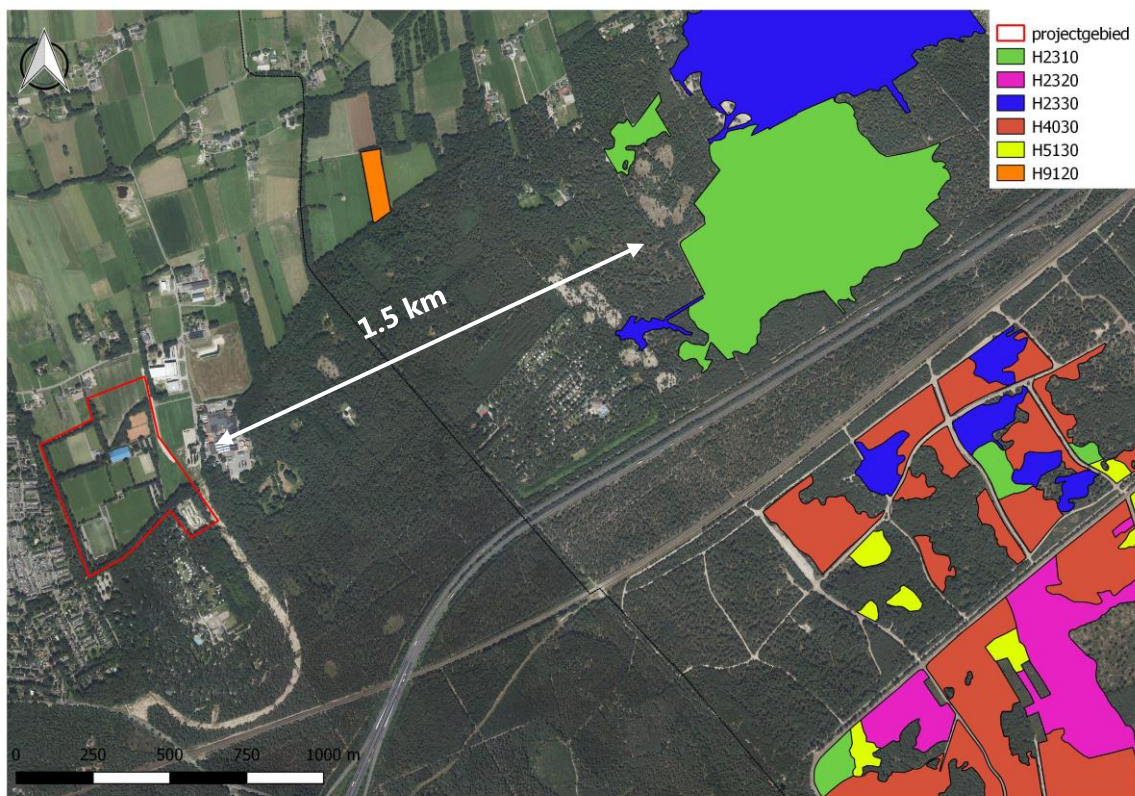

Instandhoudingsdoelen

Binnen het Natura 2000-gebied de Veluwe zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor 18 habitattypen waaronder stuifzanden met struikhei (H2310), droge heide (H4030) en eiken-beukenbos (H9120). Daarnaast zijn doelstellingen geformuleerd voor zeven habitatsoorten zoals witsnuitlibel, vliegend hert, beekprik en rivierdonderpad, alsook 10 broedvogelsoorten waaronder wespandief, duinpieper en ijsvogel [lit. 4]. Een volledig overzicht van de doelsoorten- en habitattypen en bijhorende instandhoudingsdoelen binnen Natura 2000-gebied de Veluwe, is te vinden in bijlage I.

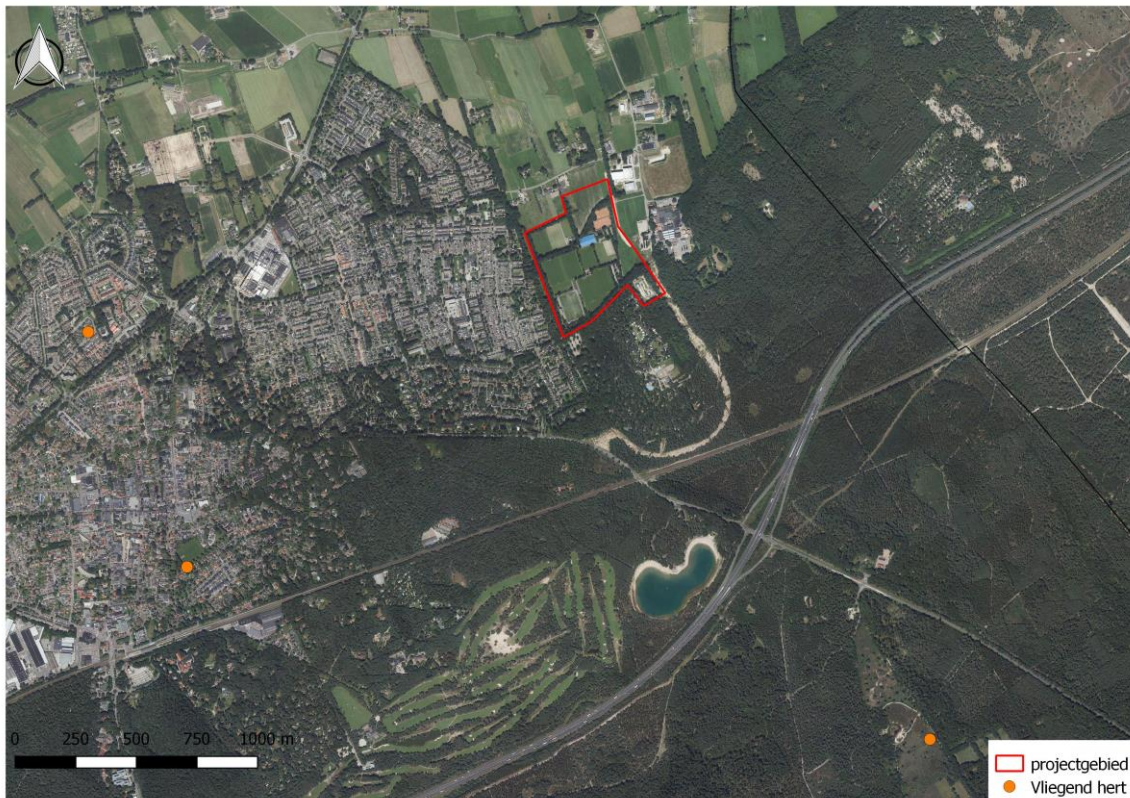
Enkele van deze habitattypen en soorten met instandhoudingsdoelstellingen zijn te vinden in de directe nabijheid van het projectgebied. Zo komen binnen een straal van 3 km rondom het sportpark de habitattypen stuifzanden met struikhei (2310), droge heide (4030), zandverstuivingen (2330), binnenlandse kraaiheibegroeiing (2320), beuken-eikenbos (9120) en jeneverbesstruweel (5130) voor (Afbeelding 4.2).

Afbeelding 4.2 Natura 2000 Habitattypen in de nabijheid van het projectgebied [lit. 5]

Wat habitatsoorten betreft, zijn in de nabijheid van het projectgebied waarnemingen bekend van het vliegend hert [lit. 6]. De dichtstbijzijnde waarnemingen werd echter gedaan op een afstand van circa 2 km vanaf het sportpark, ter hoogte van de woonkern en de stuifzanden met struikhei in de Veluwe (afbeelding 4.3).

Afbeelding 4.3 Waarnemingen habitatsoorten waarvoor IHD's zijn opgesteld binnen het Natura 2000-gebied Veluwe [lit. 6]

Daar het projectgebied gelegen is nabij het vogelrichtlijngebied van de Veluwe, is het niet verwonderlijk dat in de omgeving waarnemingen zijn gedaan van broedvogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld binnen het Natura 2000-gebied. Concreet gaat het om boomleeuwerik, grauwe klauwier, ijsvogel, nachtzwaluw, roodborsttapuit, tapuit, wespendif en zwarte specht (afbeelding 4.4) [lit. 6]. Met name zwarte specht en wespendif zijn in de afgelopen 10 jaar waargenomen in de directe nabijheid van het sportpark.

Afbeelding 4.4 Waarnemingen broedvogelsoorten waarvoor IHD's zijn opgesteld binnen het Natura 2000-gebied Veluwe [lit. 6]

4.1.2 Effecten en conclusie

Het projectgebied grenst aan het Natura 2000-gebied Veluwe. Tevens komen in de nabijheid van het projectgebied verschillende habitattypen en soorten voor waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld. Als gevolg van de geplande werkzaamheden voor de wijzigingen van het sportpark kan er in de aanlegfase sprake zijn van:

- negatieve effecten op soorten met een IHD door geluid, licht en trillingen;
- negatieve effecten op habitattypen en indirect op soorten met een IHD door verzuring en vermisting als gevolg van stikstofdepositie.

De verstoringaspecten worden hieronder kort toegelicht.

Geluid, licht en trillingen

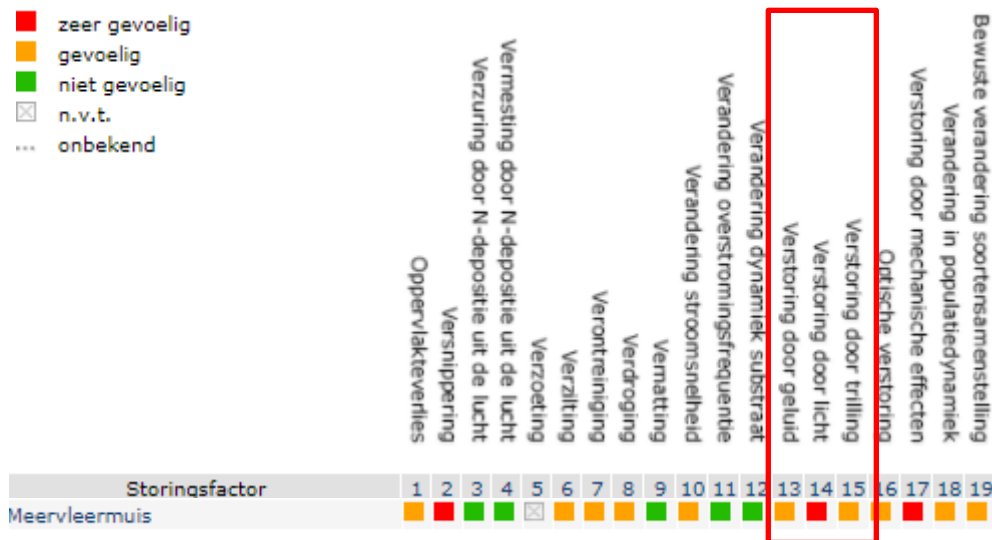
Geluid, licht en trillingen kunnen een verstrend effect hebben op de soorten in de omgeving waarvoor IHD's zijn opgesteld zoals het vliegend hert en verschillende broedvogelsoorten. De mate van verstoring door geluid wordt bepaald door de aanwezigheid van achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid.

Habitatsoorten

Binnen het Natura 2000-gebied Veluwe zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor zeven habitatsoorten. Het betreft echter vooral strikt watergebonden soorten (gevlekte witsnuitlibel, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander en drijvende waterweegbree). Binnen het projectgebied is geen geschikt habitat (laagveenmoeras, poelen, structuurrijke oevers) voor deze soorten aanwezig, waardoor hun voorkomen hier kan worden uitgesloten.

Ook het voorkomen van het vliegend hert wordt, op basis van de strenge habitateisen (aanwezigheid van door schimmels aangetast rottend eikenhout), uitgesloten. Meervleermuis kan mogelijk wel in de omgeving van het projectgebied voorkomen. Geluid, licht en trillingen die ontstaan als gevolg van de geplande werkzaamheden in het projectgebied, kunnen zorgen voor een verstoring van deze soort (Afbeelding 4.5). Meervleermuis is vooral erg gevoelig voor verstoring door licht. De soort is nachtactief. Verstoring van de meervleermuis is makkelijk te voorkomen door de werkzaamheden niet 's nachts te laten plaatsvinden en in het projectgebied geen extra kunstmatige verlichting te gebruiken naast de reeds aanwezige verlichting van de sportvelden.

Afbeelding 4.5 Gevoeligheid van meervleermuis voor verschillende verstoringaspecten [lit. 4]

Broedvogelsoorten

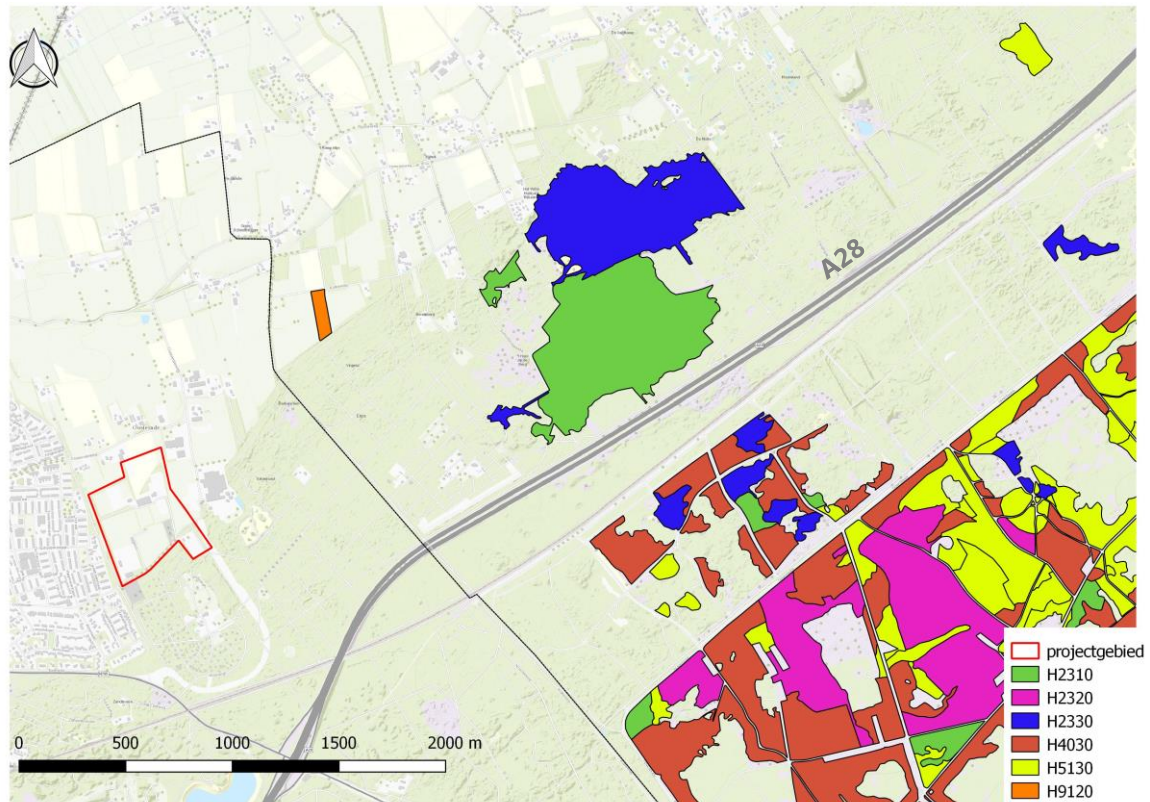
Voor de Veluwe zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor 10 broedvogels (wespandief, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihals, zwarte specht, boomleeuwrik, duinpieper, roodborsttapuit, tapuit, grauwe klauwier). In de (wijdere) omgeving van het projectgebied is leefgebied aanwezig voor deze soorten. De uitvoering van de werkzaamheden in het sportpark kan resulteren in een verstoring van de vogels, vooral door geluid. Het betreft echter een tijdelijke verstoring. Tevens ondervindt het projectgebied en de directe omgeving ervan reeds in de huidige toestand verstoring van deze aard als gevolg van de recreatieve functie van het sportpark (buitensport, wandelaars/hardlopers, drukke autowegen in de nabijheid, etc.). Daarnaast zijn in de omgeving van het projectgebied voldoende (minder verstoorde) geschikte gebieden aanwezig voor een eventuele tijdelijke uitwijking van de soorten. Om verstoring van de broedende individuen te vermijden dienen de werkzaamheden wel plaats te vinden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli).

[illegible]

Afbeelding 4.7 Gevoeligheid van habitattypen voor verzuring en vermesting binnen Natura 2000-gebied de Veluwe [lit. 4]

Afbeelding 4.8 Ligging van de autoweg A28 dwars doorheen het Natura 2000-gebied Veluwe

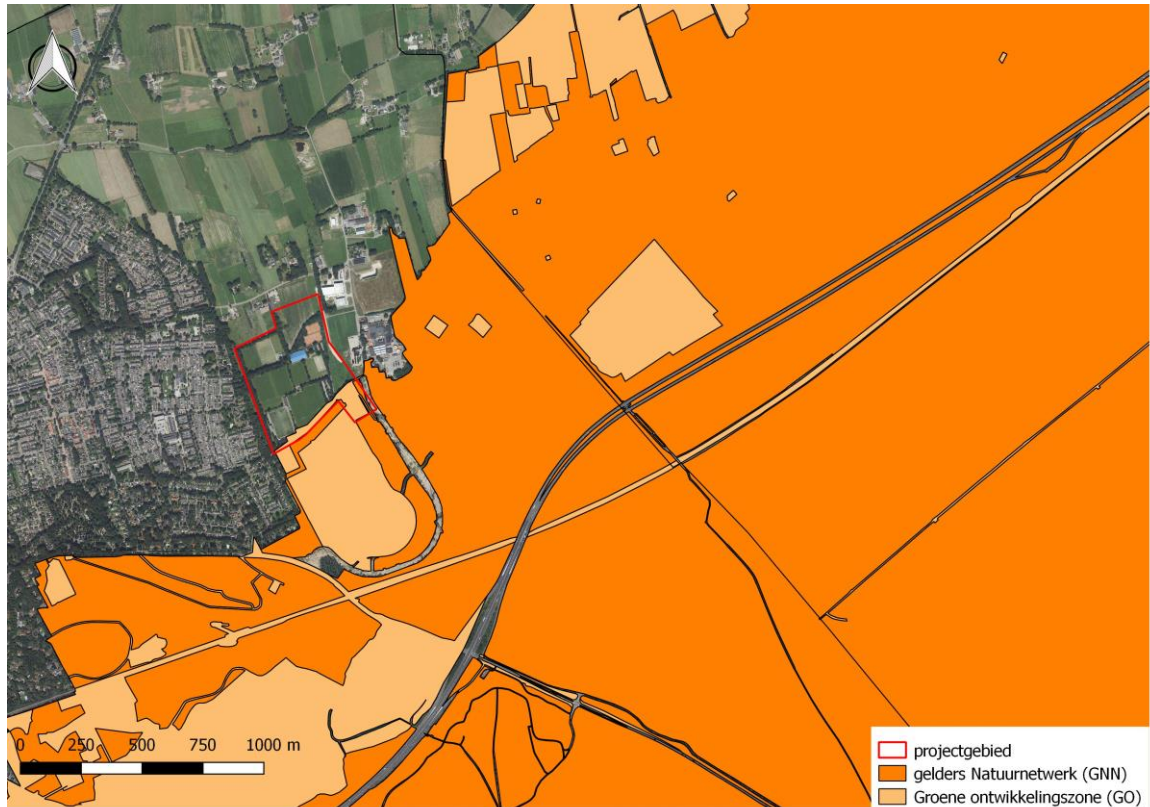

4.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

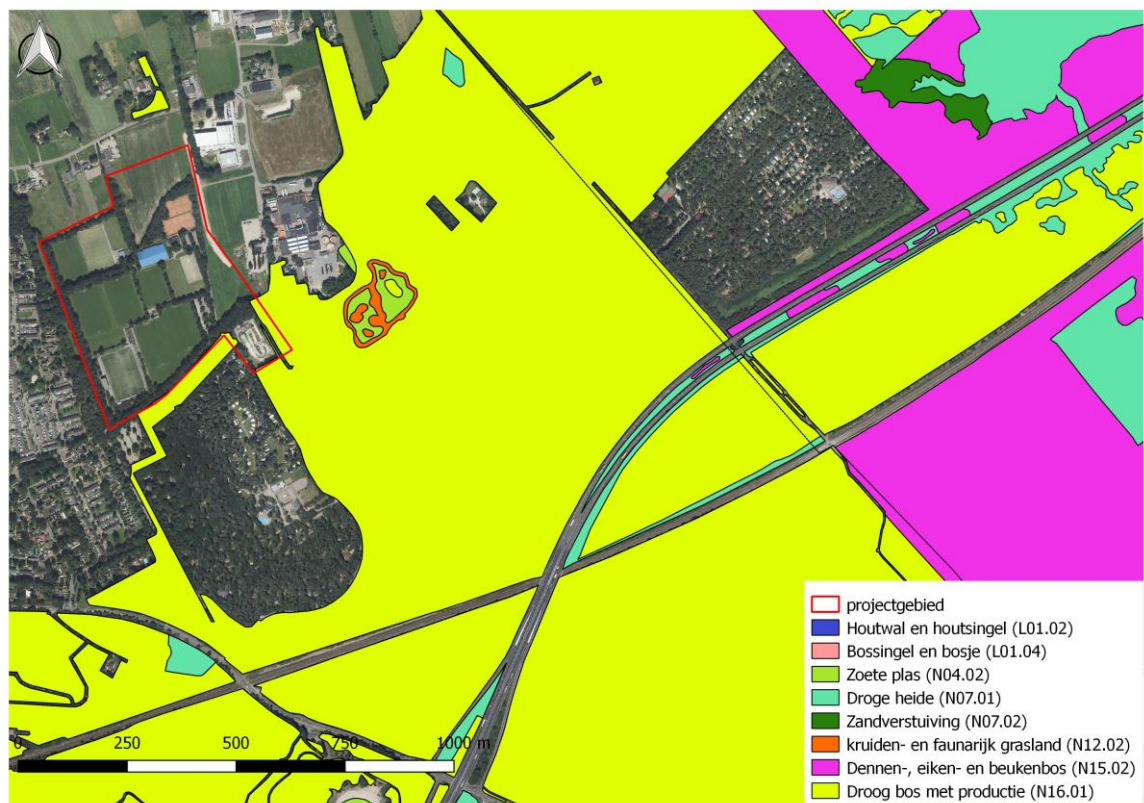
4.2.1 Gegevens

Grenzend aan het projectgebied bevindt zich een natuurgebied aangewezen als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Tevens is de zuidgrens van het sportpark opgenomen binnen de groene ontwikkelingszone (GO) van het GNN. De begrenzing van het GNN-gebied volgt ter plaatse van het projectgebied grotendeels de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe (afbeelding 4.9). De wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN-gebied worden gevormd door de natuurbeheertypen N16.01 (droog bos met productie), N04.02 (zoete plas), N12.02 (kruiden- en faunarijck grasland), en verder van het projectgebied door N15.02 (dennen- eiken- beukenbos), N07.01 (droge heide) en N07.02 (zandverstuivingen) (afbeelding 4.10) [lit. 7].

Afbeelding 4.9 Ligging GNN en GO gebieden in de nabijheid van het projectgebied [lit. 7]

Afbeelding 4.10 Beheertypenkaart Provincie Gelderland met de beheertypen in de omgeving van het projectgebied [lit. 7]

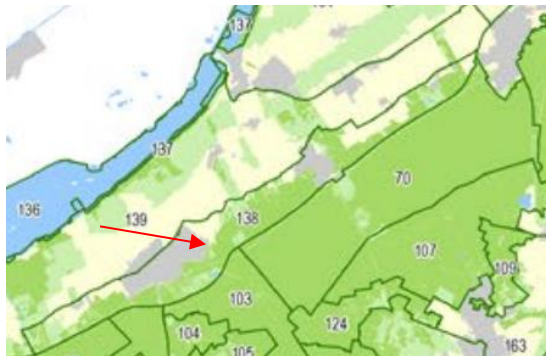

4.2.2 Effecten en conclusie

Groene ontwikkelingszone (GO)

Het projectgebied kent een lokale overlap met de groene ontwikkelingszone voor het GNN. In tegenstelling tot het GNN zelf, staat ruimtebeslag binnen het GO niet direct gelijk aan een significante aantasting en zijn ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk zolang de kernkwaliteiten van het gebied niet worden aangetast (zie paragraaf 3.2.2). De kernkwaliteiten van het betreffend GO- gebied worden in onderstaand kader opgesomd.

Tabel 4.1 Overzicht van kernkwaliteiten van GNN deelgebied 138 'Noordrand Veluwe' (projectgebied aangeduid met rode pijl)
[lit. 8]

- gradiënt Veluwe - Randmeren: droog - nat, voedselarm - voedselrijk, gesloten - open; kwel uit de Veluwe
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
- onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met de bijbehorende habitats en soorten
- evz Hierdensche Beek als laaglandbeek en als poort tussen de Veluwe en Flevoland
- andere verbindingen naar de Randmeerkust: m.n. bij de landgoederen: Wessinge, Zwaluwenburg, Mullegen, Oldhorst, Usselvliet
- leefgebied das en steenuil
- kleinere beken
- landgoederen in de gradiënt
- kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels en graslanden
- lintbebouwing parallel aan de hoogtelijnen (dekzandruggen)
- vroegmiddeleeuwse ontginningen bij Doornspijk en Wessinge
- gave ontwaterings- en ontsluitingspatronen

In het kader van de werkzaamheden voor de revitalisering van het sportpark worden geen wijzigingen gedaan aan de bodemgradiënt, de algemene verbinding naar de Randmeerkust, beken of ontwateringspatronen. Tevens raken de werkzaamheden niet aan beschermde landgoederen of lintbebouwing, het kleinschalig landschap langs de Veluwe of het leefgebied van das en steenuil. Een aantasting van de kernkwaliteiten van het GO-gebied is aldus niet aan de orde. Vervolgstappen zijn niet nodig.

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het projectgebied ligt buiten de grenzen van het eigenlijke GNN ligt. Gezien de Provinciale Ruimtelijke Verordening van de Provincie Gelderland geen bepalingen ten aanzien van externe werking bevat, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN. Vervolgstappen zijn daardoor niet nodig.

5

SOORTENBESCHERMING

5.1 Methode

Witteveen+Bos is bekend met de omgeving van het projectgebied. In het kader van het 'Ecologisch onderzoek bedrijventerrein De Kolk en rondweg, Nunspeet', was Witteveen+Bos in 2011 betrokken bij het onderzoek naar onder meer de aanwezigheid van vleermuizen en steenuil in deze regio. Voor deze natuurtoets werd dan ook de reeds opgedane kennis van het gebied toegepast. Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna in of rondom het projectgebied vast te kunnen stellen is een bureaustudie en een verkennend veldbezoek uitgevoerd. De bureaustudie bestond uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit. 6] alsook de resultaten van de eerder uitgevoerde onderzoeken in het gebied [lit. 12]. Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Ter verificatie van- en als aanvulling op de bureaustudie is door twee ecologen van Witteveen+Bos vervolgens een veldbezoek uitgevoerd op 16 januari 2018. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten waren geen onderdeel van het veldbezoek; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen genoteerd. Daarnaast werd een habitatscan uitgevoerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase voldoende gedetailleerd.

Op basis van kennis van de biotoopeisen van beschermde soorten, het veldbezoek en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het projectgebied. Aan de hand van de geplande werkzaamheden en de verstoringgevoeligheid van soorten is vervolgens bepaald of negatieve effecten kunnen optreden, en of er sprake is van een overtreding van de Wnb.

5.2 Beschrijving per soortgroep

5.2.1 Vaatplanten

Bureaustudie

Op basis van de NDFF database [lit. 6] zijn er over de afgelopen 10 jaar geen waarnemingen bekend van onder de Wnb beschermde vaatplanten in de nabijheid van het projectgebied.

Onder de Wnb beschermde planten komen voornamelijk voor in voedselarme biotopen of op locaties met zeer specifieke standplaatscondities. Dit soort locaties wordt voornamelijk gevonden in de duingebieden langs de Noordzeekust, in zuidelijk Limburg en in akkerreservaten. De database van de NDFF bevestigt dit door de verspreiding van beschermde vaatplanten in de provincie [lit. 6]. Op basis van de ligging en de aard van de locatie is het onwaarschijnlijk dat er binnen het projectgebied beschermde vaatplantensoorten voorkomen.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van onder de Wnb beschermde vaatplanten. Het projectgebied bestaat voornamelijk uit intensief onderhouden grasvelden die dienst doen als sportveld. De floristische waarde van het gebied beperkt zich vooral tot de houtige begrenzing van de velden en het terrein in zijn geheel. De opgaande begroeiing bestaan hier uit algemeen voorkomende soorten zoals hultst, haagbeuk, Amerikaans krenteboompje, zomereik, Amerikaanse eik, veldesdoorn en berk.

Afbeelding 5.1 Impressie van de bomenrijen in en rondom het sportpark

Effecten en conclusie

Op basis van de aangetroffen vegetatietypen en de aanwezige biotopen binnen het projectgebied kan het voorkomen van onder de Wnb beschermde vaatplantensoorten worden uitgesloten. Hierdoor zijn negatieve effecten voor deze soortgroep niet aan de orde. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

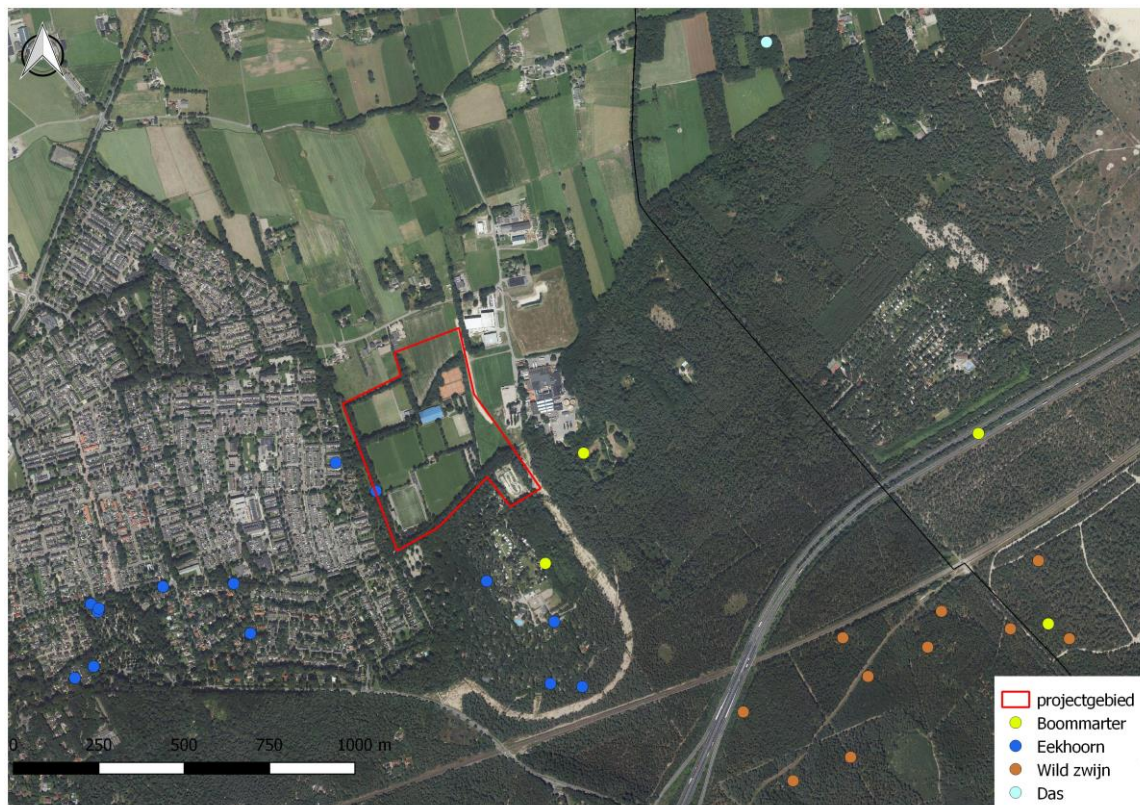
Bureaustudie

Op basis van de NDFF database [lit. 6] en de ligging en kenmerken van het terrein en landschap (bosschage, open veld nabij agrarisch gebied) in en rondom het projectgebied, wordt verwacht dat er verschillende algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten voorkomen rondom het projectgebied, zoals egel, konijn, haas, vos, ree en algemeen voorkomende muizensoorten (allen bijlage A Wnb).

Voor deze bijlage A-soorten geldt binnen de Provincie Gelderland een algemene vrijstelling voor het verstoren in het kader van ruimtelijke ingrepen.

Verder zijn in de omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van boommarter, eekhoorn en wild zwijn [lit. 6] (afbeelding 5.2). Voor deze soorten geldt binnen de Provincie Gelderland geen vrijstelling. Ook werd tijdens de monitoring in 2011 de das vastgesteld op een afstand van circa 1 km van het projectgebied.

Afbeelding 5.2 Waarnemingen van onder de Wnb beschermde zoogdieren (waarvoor geen vrijstelling geldt binnen de Provincie Gelderland) in de nabijheid van het projectgebied [lit. 6]

De biotoop-eisen van deze soorten worden in onderstaand kader kort beschreven.

Boommarter

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. Als behendige klimmer en springer kan hij zijn leefgebied vanaf de grond tot in de boomtoppen benutten. Bij de boommarter wordt al gauw gedacht aan oud (loof)bos. In Nederland klopt dat beeld in ieder geval niet; de boommarter komt hier in allerlei typen en leeftijden bos voor. Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Boommarters maken meestal niet zelf een hol maar passen een bestaand nest aan [lit. 9].

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is [lit. 9].

Wild zwijn

Het wild zwijn komt voor in droge en natte voedselrijke loofbossen en gemengde bossen. Hij heeft een duidelijke voorkeur voor eiken- en beukenbossen aangezien daar in de herfst veel eikels en beukennotjes (de zogenaamde 'mast') te vinden zijn. Een voorwaarde die wilde zwijnen aan een bos stellen is de aanwezigheid van natte/moerassige plaatsen, waar ze in zogenaamde 'zoelen' (ondiepe poelen) modderbaden kunnen nemen [lit. 9].

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden. Zelfs in afgravingen, oude ertsmijnen, op kliffen en onder gebouwen wordt de das soms aangetroffen. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 m onder het maaiveld [lit. 9].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde zoogdiersoorten waargenomen. Het projectgebied biedt wel geschikt biotoop voor verschillende beschermde zoogdiersoorten waarvoor een vrijstelling geldt binnen Provincie Gelderland (zoals egel, konijn, haas, veldmuis en vos).

Verblijfplaatsen van beschermde marterachtigen, das en het wild zwijn of duidelijke sporen die duiden op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten zijn niet aangetroffen binnen het projectgebied. Het akker- en weidelandschap ten noordoosten van het projectgebied vormt geschikt leefgebied voor das. De bossen net ten zuiden van het projectgebied bieden een aantrekkelijk leefgebied voor de overige drie soorten. Naar verwachting zullen deze zich dan ook daar ophouden. De bomenrijen in het sportpark, met name de rij oude zomereiken die het park omringen, kunnen mogelijk wel dienst doen als (marginaal) leefgebied of doorsteekgebied voor boommarter en eekhoorn naar het zuidelijke bos.

Afbeelding 5.3 Impressie van bos net ten zuiden van het projectgebied [lit. 10]

Effecten en conclusie

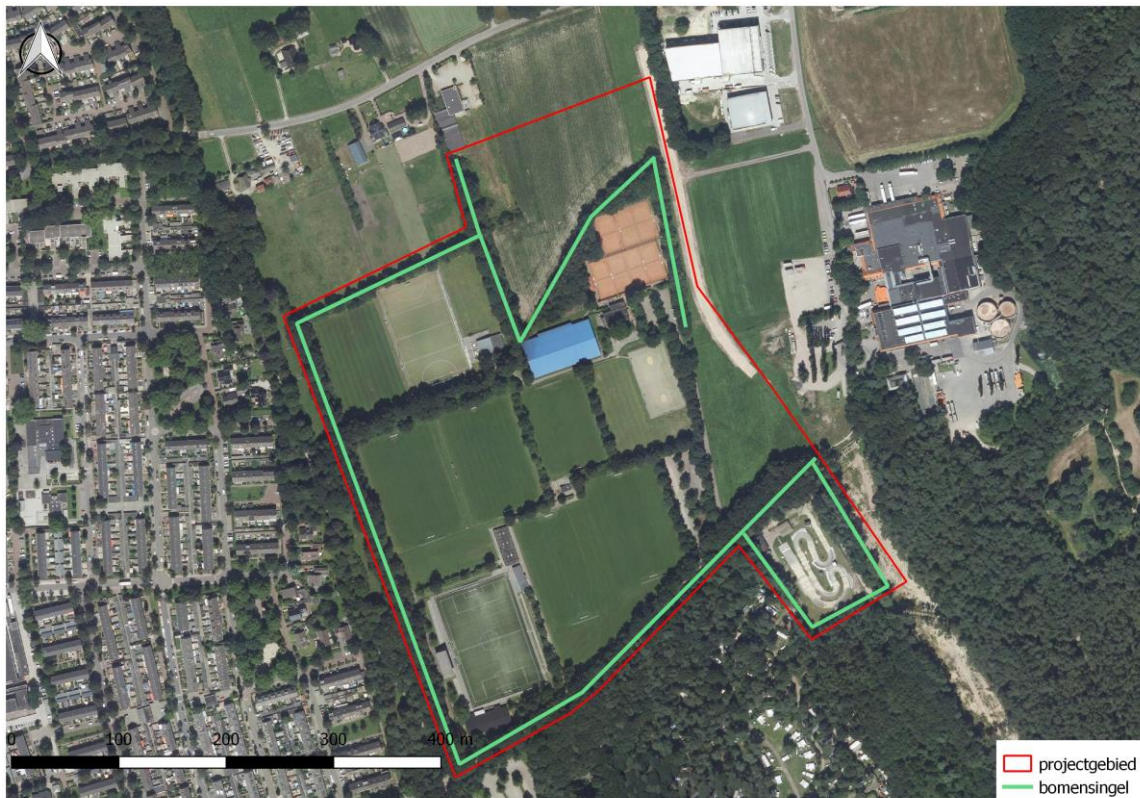
Het voorkomen van verschillende algemene grondgebonden zoogdiersoorten (bijlage A Wnb), zoals egel, veldmuis, konijn, haas en vos binnen het projectgebied is op basis van aanwezige biotopen en ligging niet uit te sluiten. Voor het verstoren van deze algemeen voorkomende soorten geldt binnen de Provincie Gelderland een vrijstelling.

De dichtstbijzijnde waarneming van das werd gedaan op een afstand van circa 1 km ten noordoosten van het projectgebied, in het akker- en heidelandschap. In de directe omgeving van het projectgebied werd de soort niet waargenomen. Tevens ontbreekt het hier aan geschikt habitat voor de soort (weinig beschutting, teveel verstoring door recreatie, etc.). Het voorkomen van das wordt hier dan ook uitgesloten.

Waarnemingen van het wild zwijn beperken zich tot het deelgebied van de Veluwe ten zuiden van de A28. Het wild zwijn kan deze verkeersbarrière in principe niet passeren door de aanwezigheid van wildrasters. Het voorkomen van de soort ten noorden van de A28, in de nabijheid van het projectgebied, is dan ook uitgesloten.

Boommarters en/of eekhoorns of sporen van deze soorten zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek. De boomsingel met oude zomereiken die het sportpark omringt kan voor deze soorten wel dienst doen als (marginaal) leefgebied. Als gevolg van de werkzaamheden worden enkele bomen in de bomensingel langs de westzijde van het sportterrein verwijderd. Het kappen van deze bomen gaat echter niet ten koste van de structuur van de eikensingel. Tevens blijft de aaneengesloten kroonlaag behouden. Een verlies aan functionaliteit van het plangebied ten aanzien van deze soorten is aldus niet aan de orde. Vervolgstappen in kader van de Wnb zijn niet nodig. Wel geldt ten allen tijden de zorgplicht.

Afbeelding 5.4 Ligging van de, voor eekhoorn en boomarter potentieel waardevolle, bomensingel rondom het projectgebied

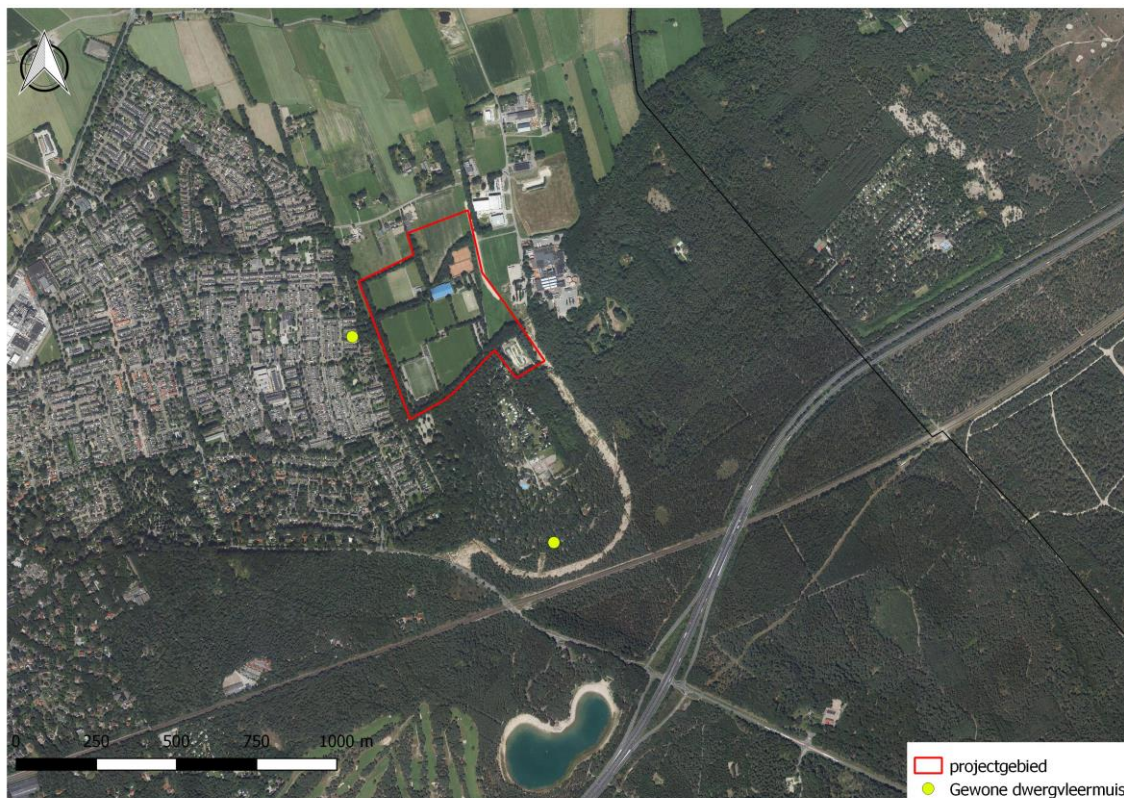

5.2.3 Vleermuizen

Bureaustudie

Alle soorten vleermuizen zijn in Nederland beschermd onder de Wnb en vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn (HR). Volgens de NDFF database [lit. 6] werden in de omgeving van het projectgebied in de afgelopen 10 jaar waarnemingen gedaan van de gewone dwergvleermuis.

Afbeelding 5.5 Waarnemingen van vleermuizen in de nabijheid van het projectgebied [lit. 6]

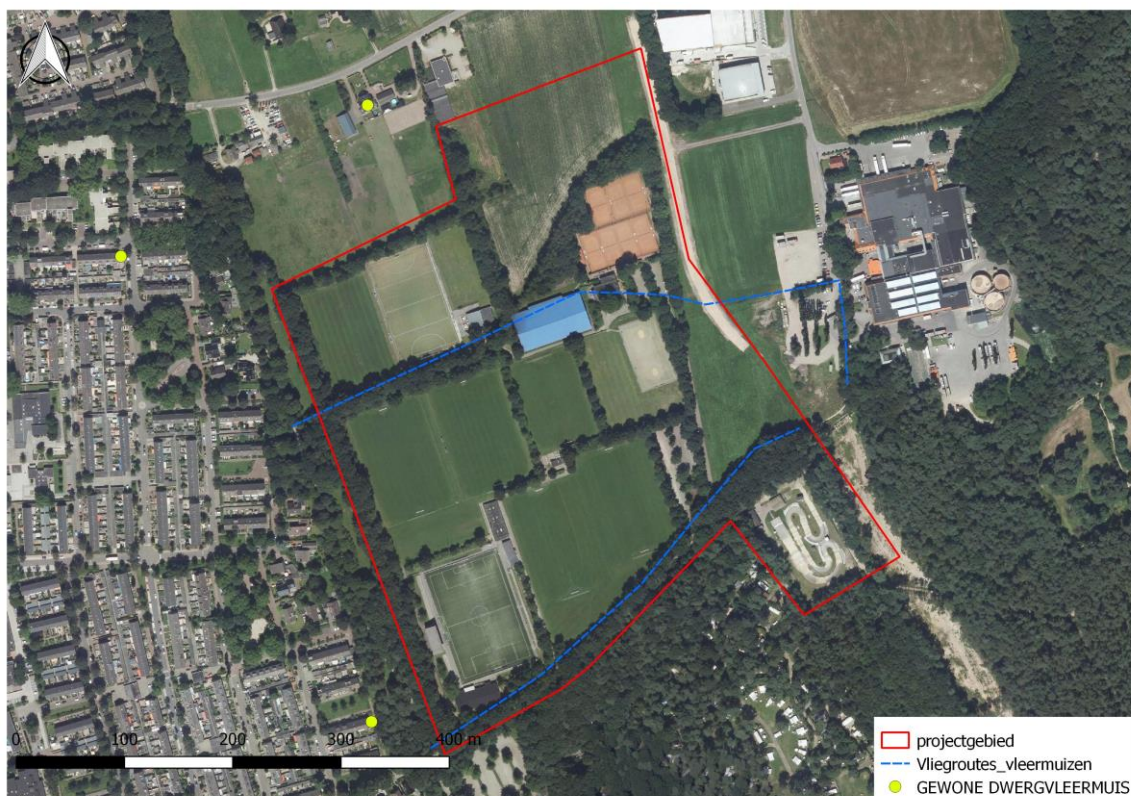
De biotoopeisen van de gewone dwergvleermuis worden in onderstaand kader beschreven.

Gewone dwergvleermuis

(Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Systematisch zoeken naar winterslapende dieren is daardoor moeilijk. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Daarnaast zijn ze ook in spleten in de muur van kerktorens, en in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages en dergelijke gevonden [lit. 11]/

In het kader van het 'Ecologisch onderzoek bedrijventerrein De Kolk en rondweg, Nunspeet', werd in 2011 een vleermuisonderzoek uitgevoerd in de omgeving van het sportpark Wiltsangh [lit. 12]. De resultaten van het onderzoek geven aan dat de gewone dwergvleermuis hier inderdaad voorkomt en dat binnen het sportpark twee vleermuisvliegroutes liggen. De ligging van de vliegroutes is weergegeven in afbeelding 5.6. Uit het onderzoek van 2011 kwam verder naar voren dat er destijds geen verblijfplaatsen in het projectgebied aanwezig waren.

Afbeelding 5.6 Waarnemingen vleermuizen en vliegroutes voor vleermuizen volgens het vleermuisonderzoek uit 2011 [lit. 12]

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van (sporen van) vleermuizen. Er werd gezocht naar mogelijke vlieg- en/of foerageergebied voor de soorten alsook potentiële verblijfplaatsen binnen het projectgebied.

Vlieg- en foerageergebied

De vliegroutes zoals aangeduid op basis van het vleermuisonderzoek in 2011 werden onderzocht. De meest noordelijke vliegroute ligt langs een wandelpad omgeven door een rij jonge eiken, ter hoogte van de huidige hockey club van het sportpark. Het is mogelijk dat de vliegroute ten noorden van de bomenrij loopt (buiten bereik van de verlichting). De zuidelijke vliegroute strekt zich langs de oude bomensingel die het sportpark omgeeft. Het betreft een rechtlijnig, groen element dat voornamelijk bestaat uit oude eiken, die aantrekkelijk zijn voor vleermuizen. Op basis van het recente veldbezoek is de aanwezigheid van deze eerder aangetoonde vliegroutes nog steeds aannemelijk. Daarnaast maken de houtwallen en bomensingel langs de bosrand (zuidelijke rand van het sportterrein) mogelijk deel uit van het foerageergebied van verschillende vleermuissoorten waaronder de gewone dwergvleermuis.

Verblijfplaatsen

Tevens werd de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het projectgebied onderzocht. De bomen binnen het sportterrein zijn te jong om dienst te kunnen doen als verblijfplaats (te dun, nog geen holtevorming). De boomsingel die het projectgebied omringt vertoont echter wel potentie voor deze functie. Het betreft een singel van veelal oude eiken. Dergelijke oude bomen beschikken regelmatig over holten die dienst kunnen doen als rustplaats voor boombewonende vleermuissoorten. Voor gebouwbewonende soorten zijn binnen het terrein mogelijke verblijfplaatsen aanwezig in de vorm van spouwmuur en/of verluchtingsgaten op de sport- en faciliteitsgebouwen (afbeelding 5.7).

Afbeelding 5.7 Impressie van holten/spleten op de bebouwing binnen het projectgebied dat dienst kan doen als rustplaats voor gebouwbewonende vleermuizen

Effecten en conclusie

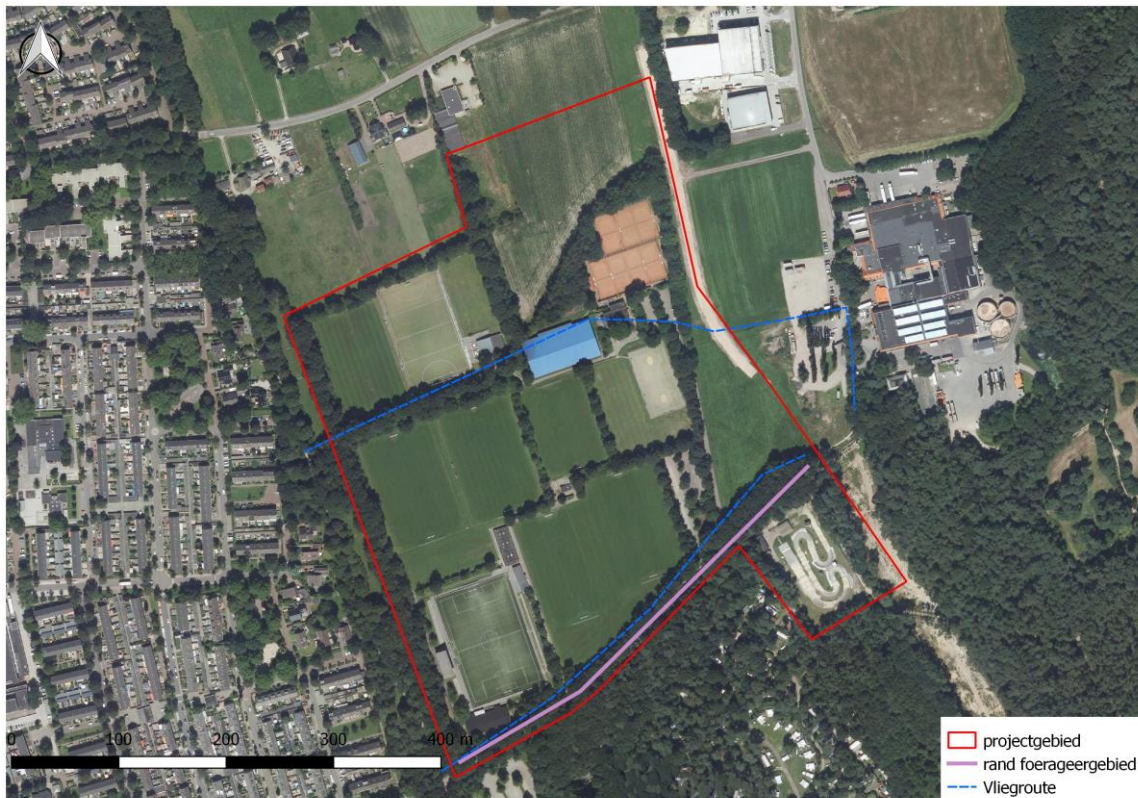
Vlieg- en foeragegebied

De aanwezigheid van twee vliegroutes (een noordelijke en een zuidelijke) binnen het projectgebied, lijkt op basis van het recente veldbezoek aannemelijk. De boomsingel die het sportterrein omringt vervult hierbij mogelijk een belangrijke functie als een leidende, rechtlijnige structuur in het gebied. Tevens maken de houtwallen en bomensingel langs de zuidelijke rand van het sportterrein (grenst aan bos) mogelijk deel uit van foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Als gevolg van de geplande werkzaamheden worden enkele bomen in deze boomsingel ten westen van het sportterrein gekapt. Tevens worden een zestal bomen gekapt staande in de bomensingel die zich haaks op het pad tussen de woonwijk en het gebouw van de hockeyclub bevindt. De structuur (met aaneengesloten kroonlaag) van de bomensingels blijft echter behouden. Een verlies aan functionaliteit van mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebied, en daarmee een significant negatief effect op overvliegende en foeragerende soorten, is als gevolg van de voorziene kap, aldus niet aan de orde. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig. Wel geldt ten allen tijden de zorgplicht. Dit houdt onder meer in dat wordt gewerkt volgens de gedragscode Stadswerk [lit.19].

Vleermuizen die gebruik maken van het projectgebied als vlieg- en/of foerageergebied, kunnen in de activiteitsperiode (tussen zonsondergang en zonsopkomst) worden verstoord door licht- en geluidverstoring en trillingen. Daarnaast kunnen ook vleermuizen uit de ruimere omgeving in de activiteitsperiode worden verstoord door lichtvervuiling of trillingen en geluid. Verstoring van vleermuizen is een overtreding volgens de Wnb. Deze vorm van verstoring kan worden voorkomen door de werkzaamheden niet 's nachts te laten plaatsvinden en in het projectgebied geen extra kunstmatige verlichting aan te brengen. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan is verstoring van vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen in de activiteitsperiode uit te sluiten. Om ook de huidige verstoring door verlichting te beperken kunnen bijkomend vrijblijvende maatregelen worden getroffen gericht op het optimaliseren van de verlichting

binnen het sportterrein. Hierbij wordt gedacht aan gerichte (minder lichtverstrooiing), amberkleurige LED-verlichting [lit. 17,18] voor de verlichting van de sportvelden en paden.

Afbeelding 5.8 Overzicht van mogelijke vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen binnen het projectgebied

Verblijfplaatsen

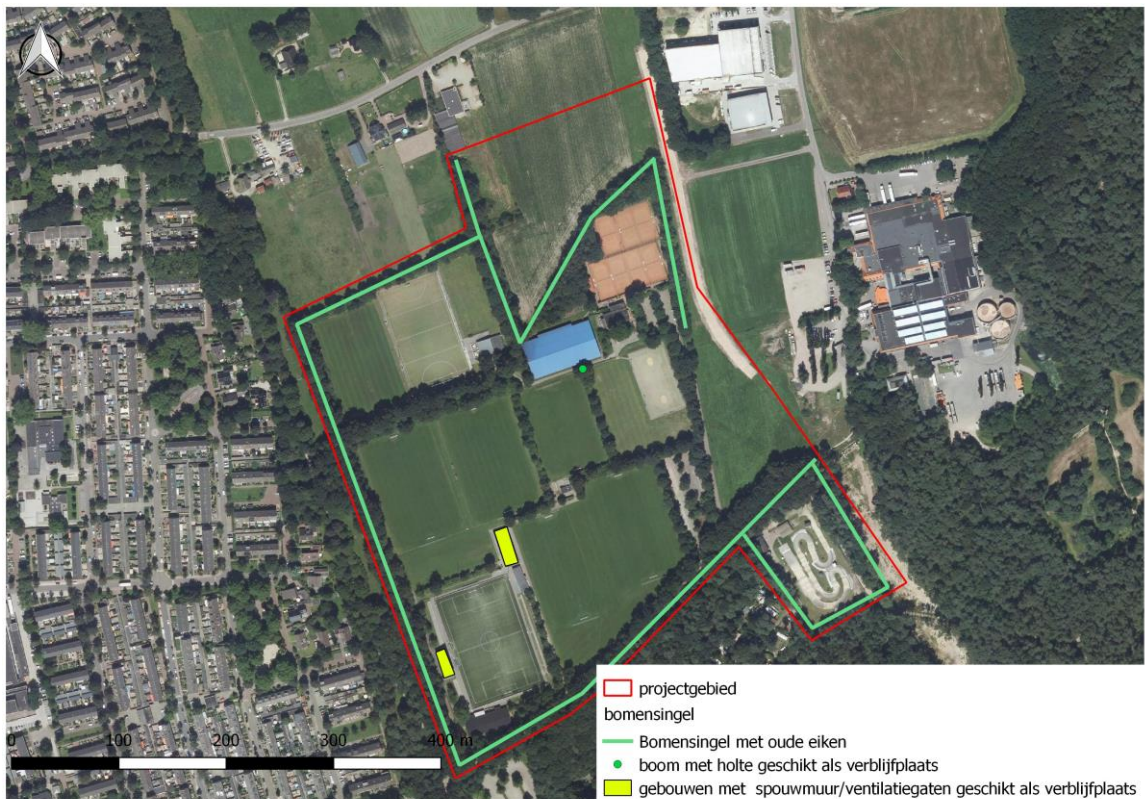
Binnen het projectgebied zijn mogelijk geschikte verblijfplaatsen aanwezig voor boombewonende (oude eiken in de bomensingel rondom het sportterrein) en gebouwbewonende (spouwmuren of verluchtingsgaten in sport- en/of facilititeitgebouwen) soorten (Afbeelding 5.9). Als gevolg van de geplande werkzaamheden worden verschillende van de aanwezige gebouwen/constructies binnen het sportterrein, zoals tribunes en kleedkamergebouwen, gesloopt. Tevens worden enkele bomen gekapt in de bomensingel langs de westzijde van het sportpark en een zestal bomen binnen de bomensingel die daar haaks op staat, ter hoogte van het pad naar het hockeyclubgebouw. Indien er zich in deze gebouwen of bomen verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden, is bij sloop of kap een overtreding van de Wnb aan de orde. Om overtreding van verbodsbepalingen van Artikel 3.2. van de HR te voorkomen is inzicht nodig in de functie van deze sport- en facilititeitgebouwen en bomen voor vleermuizen. Daar het vleermuisonderzoek dateert van 2011, zijn de conclusies ten aanzien van de aanwezigheid van verblijfplaatsen in het projectgebied mogelijk verouderd. Er wordt daarom geadviseerd de bomen door een deskundige te laten controleren op de aanwezigheid van holten en spleten die dienst kunnen doen als verblijfplaats voor vleermuizen. Indien dat het geval is, wordt geadviseerd een vleermuisonderzoek conform het vleermuisprotocol 2017 uit te voeren gedurende het voorjaar, zomer en najaar. Als wordt geconstateerd dat in de bebouwing of bomen op het sportpark vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, en deze als gevolg van de werkzaamheden worden aangetast of verwijderd, dan dient er een ontheffing van de Wnb te worden aangevraagd. Ontheffingen voor het verstoren van Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn) worden alleen afgegeven als een in de Habitatrichtlijn genoemd belang kan worden onderbouwd (paragraaf 3.1.2), er geen alternatieven zijn voor het voornemen en de lokale instandhouding van de soorten niet wordt aangetast.

In het geval dat er een onderzoek conform het protocol wordt uitgevoerd en op basis daarvan een ontheffing dient te worden aangevraagd, dan dient rekening te worden gehouden met een doorlooptijd van:

- looptijd vleermuisonderzoek: minimaal 6 maanden;

- opstellen ontheffing: 2 weken;
- looptijd ontheffingsaanvraag: 13 weken;
- de totale doorlooptijd van dit proces bedraagt hierdoor minimaal 40 weken.

Afbeelding 5.9 Overzicht van elementen binnen het plangebied mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen

5.2.4 Vogels

Bureaustudie

Alle in Nederland inheemse broedvogels zijn beschermd door de Wnb. In de omgeving van het projectgebied worden verschillende broedvogels verwacht. Volgens de NDFF database [lit. 6] zijn er in de omgeving van het projectgebied 65 vogelsoorten waargenomen in de afgelopen 10 jaar. Het betreft veelal algemeen voorkomende stad-, weide- en bosvogelsoorten zoals bonte vliegenvanger, grote bonte specht, merel, koolmees, roodborst, spreeuw, vink, vuurgoudhaan, zanglijster en winterkoning.

Daarnaast zijn in de omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van broedvogelsoorten waarvoor IHD's zijn opgesteld binnen het nabijgelegen Natura 2000-gebied Veluwe. Het betreft boomleeuwerik, grauwe klauwier, ijsvogel, nachtzwaluw, roodborsttapuit, tapuit, wespendif en zwarte specht (Afbeelding 4.4).

In de omgeving van het projectgebied werden tevens vijf vogelsoorten waargenomen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het betreft buizerd, gierzwaluw, huismus, wespendif en kerkuil (Afbeelding 5.10).

Afbeelding 5.10 Waarnemingen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in de nabijheid van het projectgebied [lit. 6]

De biotoopeisen van deze soorten met jaarrond beschermde nesten worden in onderstaand kader beschreven.

Buizerd

De buizerd is te vinden in uitgestrekte bossen afgewisseld met heide en boerenland, moerasbossen, boerenland met bosjes en houtwallen, duinvalleien met struweel, bosjes in steden. Combinatie van geschikte nestgelegenheid (bos of een bosje) met open land met veel voedsel is ideaal. Jaagt ook wel midden in (ouder bos) en in Nederland ook graag in weilanden en steeds vaker in steden gierzwaluw [lit. 13].

Gierzwaluw

Voor hun nestgelegenheid zijn gierzwaluwen afhankelijk van beschikbaarheid van gebouwen met geschikte holtes. Ze jagen boven uiteenlopende habitats in dorpen en steden. Al het voedsel wordt gevangen in de lucht, ze zijn gespecialiseerd in het vangen van insecten in volle vlucht. Daarvoor zoeken ze meestal de luchtlagen op die op dat moment de meeste insecten bevatten, en dat kan best een flinke hoogte zijn [lit. 13].

Huisemus

Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Talrijkst in dorpen en in oudere buitenwijken, met rommelige tuinen. Als er veel hoge bomen staan, verdwijnt de huismus [lit. 13].

Kerkuil

Kerkuil komt voor in halfopen tot open cultuurlandschappen met allerlei landschapselementen die voor afwisseling zorgen. In bossen of zeer bosrijke gebieden kom je de kerkuil zelden tegen. De kerkuil gaat vanuit z'n roest- of nestplaats jagen in het open veld, het liefst daar waar gras- en bouwland worden afgewisseld met kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Ook ruig begroeide, slecht onderhouden graslandgebieden, braakliggende akkers, ruige grasstroken en wegbermen worden als jachtterrein benut [lit. 13].

Wespandief

De wespandief vindt leefgebied in loofbossen en gemengde bossen, met open plekken, heide, hoogvenen en graslandjes. Ook moerasbos en kleinschalig cultuurland met bos. Op trek overal waar te nemen. Overwintert in bossen en bossavannen in tropisch Afrika [lit. 13].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden verschillende (geluid)waarnemingen gedaan van algemeen voorkomende vogelsoorten van (half)open, structuurrijke landschappen zoals gaai, spreeuw, ekster en kramsvogel. De buizerd werd gedurende het veldbezoek meerdere keren waargenomen boven het sportpark.

In de bomen in het noordelijk deel van het sportpark, ter hoogte van de hockeyclub, werden enkele verwaide nesten van houtduiven aangetroffen (afbeelding 5.11). (Sporen van) nesten van broedvogels waarvoor IHD's zijn opgesteld binnen de Veluwe, werden niet waargenomen. Ook jaarrond beschermde nesten, bijvoorbeeld van buizerd, werden niet aangetroffen in het projectgebied. De bomen binnen het sportpark zijn over het algemeen te jong (te dun, geen geschikte brede vorken) voor dergelijke nesten. Tevens is aan de aanwezige houtwallen te zien dat deze regelmatig worden onderhouden/gesnoeid, waardoor de kans op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten hier nihil is. De heggen en houtsingels rondom de wandelpaden en speelvelden bieden mogelijk wel een geschikt habitat voor andere algemeen voorkomende broedvogelsoorten zoals winterkoning, roodborst en merel.

Afbeelding 5.11 Voorbeeld foto's van enkele verwaide houtduifnesten waargenomen binnen het projectgebied

De gebouwen binnen het sportpark bieden mogelijk nestgelegenheid voor soorten als huismus en gierzwaluw, in de vorm van holten tussen dakpannen, spouwmuren en ventilatiegaten.

Afbeelding 5.12 Impressie van holten/gaten in en op de gebouwen binnen het park die mogelijk geschikt nestgelegenheid bieden voor soorten als gierzwaluw en huismus

Effecten en conclusie

Het is volgens de Wnb verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 3.1.2. VR). Binnen het sportpark zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Wel biedt het projectgebied een geschikt broedbiotoop voor verschillende andere broedvogelsoorten, waaronder soorten waarvoor IHD's zijn opgesteld binnen het Natura 2000-gebied Veluwe.

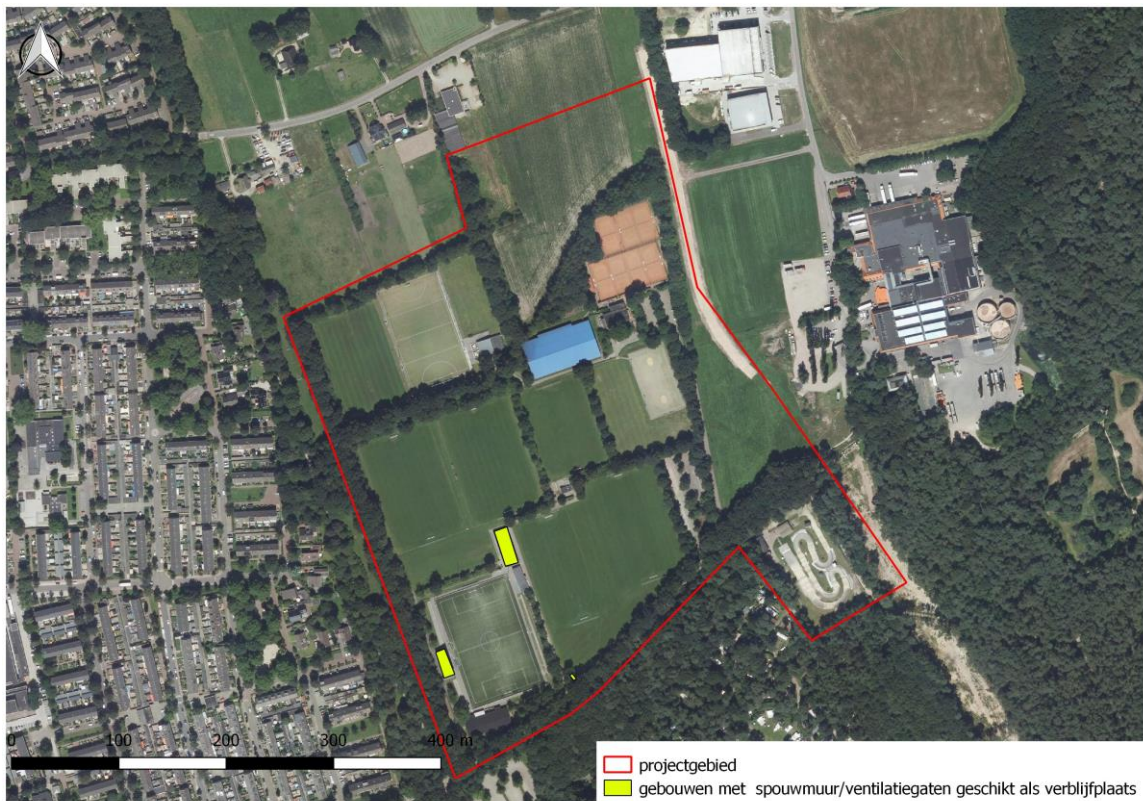
Voor aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) voor verstoring kunnen zorgen door trillingen of geluid. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individueel, nesten of eieren) verboden is volgens de Wnb. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe drie mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt;
- het projectgebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels.

Voor aanvang van de kapwerkzaamheden, dient een deskundig ecoloog vast te stellen dat er geen nesten of broedende vogels aanwezig zijn in het projectgebied, en specifiek in de te kappen bomen. Wanneer kan worden geconstateerd dat in de te kappen bomen en de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Mochten er wel broedende vogels aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden mag er pas worden gestart met de werkzaamheden als er niet meer gebroed wordt. Doorgaans zijn de meeste vogels rond half juli uitgebroed, er zijn echter vogelsoorten die tot in september broeden.

Bij gebrek aan waarnemingen binnen het projectgebied is niet uit te sluiten dat ook soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is voorkomen binnen het projectgebied. De meeste gebouwen binnen het sportterrein zijn niet geschikt voor jaarrond beschermde nesten. Deze gebouwen zijn te strak afgewerkt (geen holten, losse dakpannen) en hebben geen (ventilatie) gaten op de geschikte hoogte voor vogels. Enkele gebouwen binnen het sportpark bieden wel mogelijk geschikte broedplekken voor de huismus en gierzwaluw. Het betreft gebouwen met spouwmuren en/of ventilatiegaten op een geschikte hoogte voor deze vogels. Deze gebouwen zijn aangeduid op onderstaande afbeelding. In het kader van de revitalisatie van het sportterrein worden verschillende gebouwen binnen het terrein gesloopt, zo ook gebouwen met mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Indien door de sloopwerkzaamheden beschermde nesten worden vernietigd, is een overtreding van de Wnb aan de orde. Om een overtreding van de Wnb te vermijden wordt aanbevolen onderzoek uit te voeren, conform de soortenstandaard, om na te gaan in hoeverre het projectgebied leefgebied vormt voor deze soorten en wat de functie is van dit leefgebied. Hierbij wordt door een deskundig ecoloog onderzocht of zich binnen het projectgebied nestgelegenheid van deze vogels bevindt. Vervolgens moet worden bepaald of er kans is op overtreding van de bovengenoemde verbodsbepalingen van de Wnb en of er een ontheffing moet worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden.

Afbeelding 5.13 Overzicht van mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vogels zoals huismus en gierzwaluw binnen het projectgebied

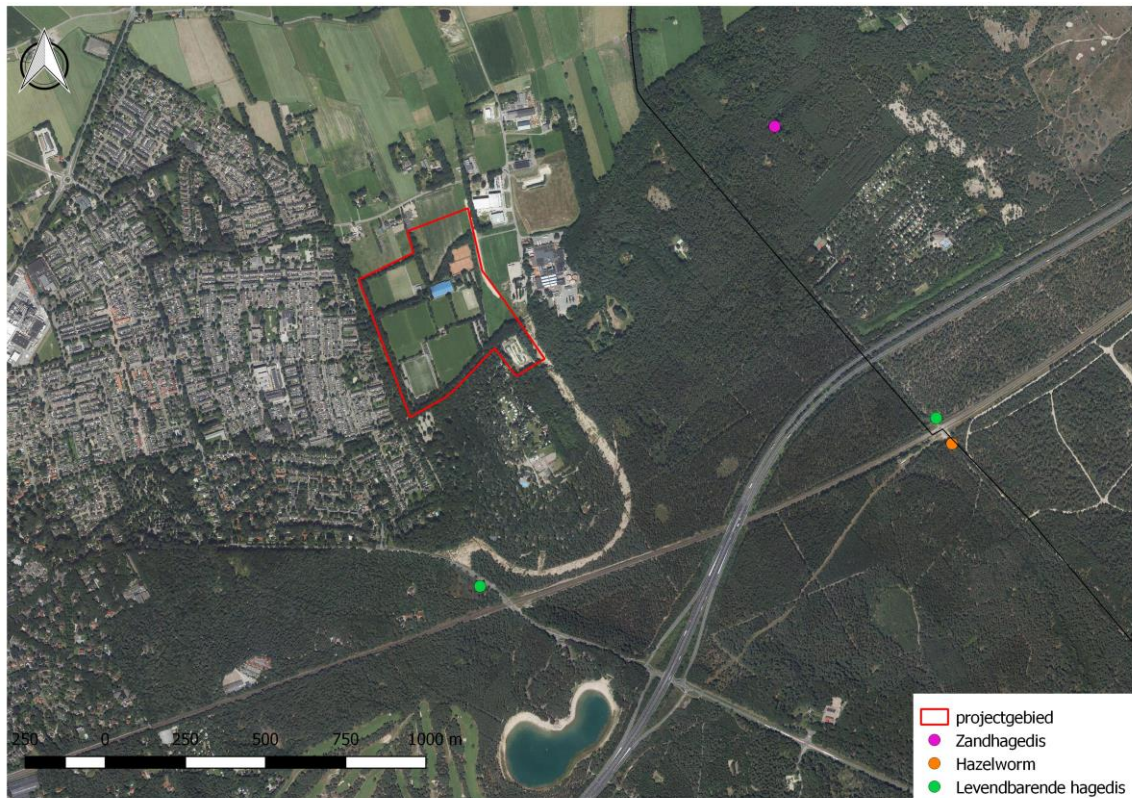

5.2.5 Amfibieën & reptielen

Bureaustudie

Volgens de NDFF database [lit. 6] werden in de omgeving van het projectgebied waarnemingen gedaan van de bruine kikker. Voor de verstoring van deze soort geldt binnen de Provincie Gelderland echter een algemene vrijstelling. Op basis van de NDFF database zijn tevens waarnemingen bekend van drie onder de Wnb beschermde reptielsoorten. Het betreft zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis. Voor deze soorten geldt binnen de Provincie Gelderland geen vrijstelling.

Afbeelding 5.14 Waarnemingen van onder de Wnb beschermde reptielsoorten in de nabijheid van het projectgebied [lit. 6]

Ook tijdens het onderzoek in het kader van het 'Ecologisch onderzoek bedrijventerrein De Kolk en rondweg, Nunspeet' werd onderzoek gedaan naar het voorkomen van deze soorten in de regio. Uit monitoring blijkt dat zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm zich voornamelijk ophouden ter hoogte van de spoorweg, circa 500 m ten zuiden van het projectgebied.

Afbeelding 5.15 Waarnemingen van zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm op basis van de monitoring in 2011

De biotooppeisen van deze beschermde reptielsoorten worden in onderstaand kader beschreven.

Zandhagedis

De zandhagedis (*Lacerta agilis*) komt in Nederland vooral voor op heideterreinen op hogere zandgronden in het oosten, zuiden en midden van ons land en in de duinen ten noorden van Zeeland [lit. 14].

Hazelworm

Hij heeft een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. Hazelwormen zijn vaak lastig te vinden omdat ze weinig op open plekken zonnen. In mei bestaat de grootste kans dat je ze zonnend aan kunt treffen. De rest van het jaar verschuilen ze zich vaak in bladlagen, onder heidestruiken of ondergrond [lit. 14].

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara* (synoniem: *Lacerta vivipara*)) leeft bij voorkeur op enigszins vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. In Zeeland en op Terschelling komt de soort ook voor in de duinen [lit. 14].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen amfibie- of reptielsoorten waargenomen binnen het projectgebied, noch sporen hiervan. De aanwezigheid van algemeen voorkomende Bijlage A-soorten zoals bruine kikker en gewone pad, bijvoorbeeld in de houtige vegetatie langs de randen van de speelvelden, kan niet worden uitgesloten.

Binnen het projectgebied werd echter geen geschikt habitat (zandgronden, droge en/of vochtige heide) aangetroffen voor zandhagedis, hazelworm of levendbarende hagedis. Ook maakt de afwezigheid van voortplantingswater met structuurrijke oevers het gebied ongeschikt voor niet-vrijgestelde amfibiesoorten.

Effecten en conclusie

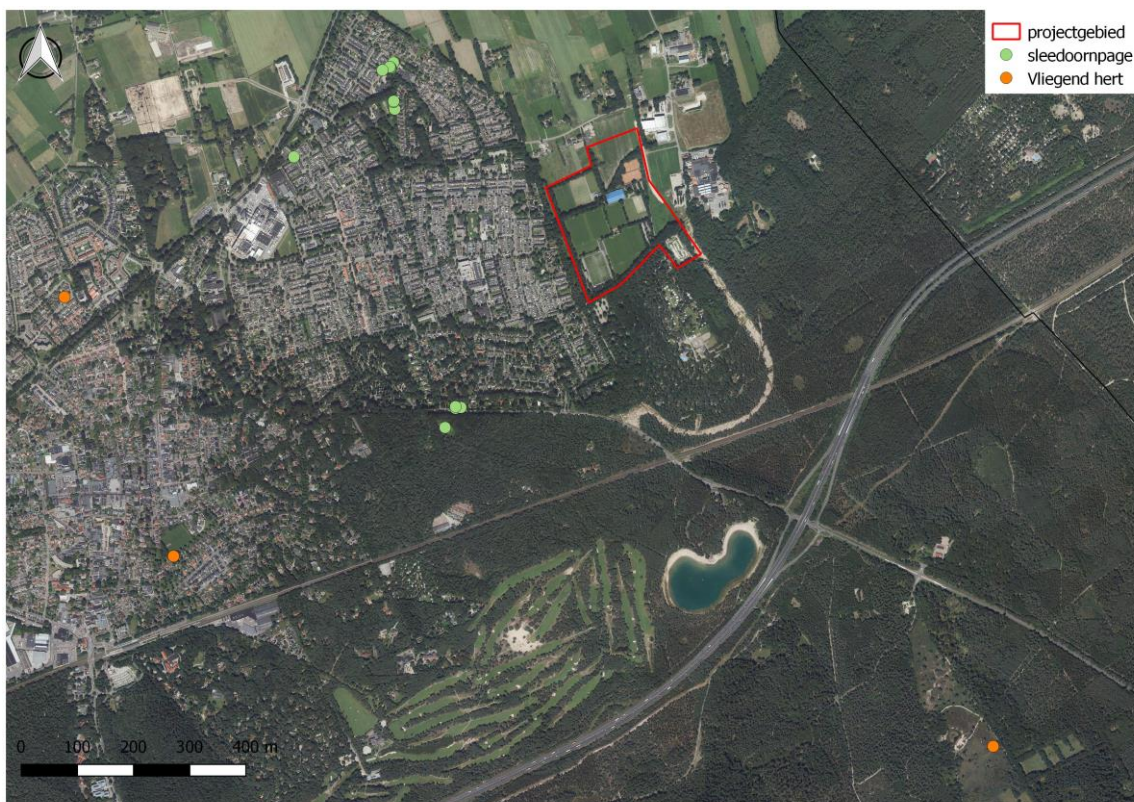
De aanwezigheid van algemeen voorkomende soorten zoals bruine kikker en gewone pad kan niet worden uitgesloten. Voor het verstoren van deze soorten (Bijlage A) geldt echter een vrijstelling binnen de Provincie Gelderland. Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop voor niet-vrijgestelde amfibie- en reptielsoorten, is het voorkomen van deze soorten binnen het projectgebied uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig. Wel geldt de algemene zorgplicht.

5.2.6 Vlinders/libellen en andere ongewervelden

Bureaustudie

Op basis van de NDFF database zijn in de afgelopen 10 jaar in de omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van de beschermde soorten sleedoornpage en vliegend hert (afbeelding 5.16) [lit. 6]. De waarnemingen beperken zich vooral tot het stedelijk gebied, ten westen van het projectgebied alsook de omliggende bossen.

Afbeelding 5.16 Waarnemingen van beschermde vlinder-, libel en andere ongewervelde soorten in de nabijheid van het projectgebied [lit. 6]

De biotoopeisen van deze soorten worden in onderstaand kader beschreven.

Sleedoornpage

Sleedoornpages vinden leefgebied in sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De laatste jaren lijkt het leefgebied steeds meer te verschuiven naar tuinen en parken in stedelijk gebied.

De sleedoornpage leeft in een landschap waarin sleedoornstruweel of pruimen en markante ontmoetingsbomen aanwezig zijn. Hieraan wordt vooral voldaan bij struwelen langs bosranden, weg- en spoorbermen, holle wegen en akkers. Daarnaast kan de soort vliegen in een stedelijke omgeving waar hij gebruik maakt van sleedoornstruwelen in parken en vrijstaande pruimen in tuinen. De gebruikte sleedoorns moeten geregeld verjongd worden door begrazing of door ze regelmatig te snoeien. In het verleden is de sleedoornpage ook gevonden in pruimenboomgaarden. Opvallend is dat het leefgebied in Nederland, behalve in Zuid-Limburg, altijd is gelegen nabij de overgang van zand naar een voedselrijkere grond, bijvoorbeeld rivierklei [lit. 15].

Vliegend hert

Het vliegend hert is, voor de ontwikkeling van haar larven, afhankelijk van door schimmels aangetast rottend eikenhout. Vroeger was dit aanwezig in de vorm van langzaam wegwijnende zeer oude eiken. Deze zijn er al lang niet meer in Nederland [lit. 16].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van beschermde soorten. Tevens werden geen sleedoorns of andere gecultiveerde Prunus-soorten aangetroffen, die dienst doen als waardplanten voor de sleedoornpage. De boomsingel rondom het sportpark bestaat voornamelijk uit oude zomereiken. Dode, rottende exemplaren zijn hier echter niet aanwezig. Het vliegend hert wordt hier dan ook niet verwacht.

Effecten en conclusie

De waarnemingen van de sleedoornpage beperken zich tot het stedelijk gebied, waar de soort vermoedelijk leefgebied vindt in parken en tuinen met sleedoorn of andere Prunus-soorten. Het vliegend hert houdt zich voornamelijk op in oude bossen met dood hout, zoals in de wijdere omgeving van het projectgebied te vinden is. Door de afwezigheid van waarnemingen van deze soorten in de directe omgeving van het projectgebied en de afwezigheid van geschikt habitat binnen het sportterrein, wordt het voorkomen van sleedoornpage en vliegend hert hier uitgesloten. Vervolgstappen in kader van de Wnb zijn niet nodig. Wel geldt de algemene zorgplicht.

5.2.7 Vissen

In het projectgebied is geen oppervlaktewater aanwezig en zodoende kan de aanwezigheid van de onder de Wnb beschermde vissoorten binnen het projectgebied worden uitgesloten. Hierdoor zijn negatieve effecten van het voornemen op beschermde vissoorten uit te sluiten. Vervolgstappen zijn in het kader van de Wnb niet nodig.

6

SAMENVATTING/CONCLUSIE

6.1 Gebiedsbescherming

6.1.1 Natura 2000

Het projectgebied grenst aan het Natura 2000-gebied Veluwe. Als gevolg van de geplande werkzaamheden kan er in de aanlegfase sprake zijn van:

- negatieve effecten op soorten met een IHD door geluid, licht en trillingen;
- negatieve effecten op habitattypen en indirect op soorten met een IHD door verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie.

De verstoringaspecten worden hieronder kort toegelicht.

Geluid, licht en trillingen

Het voorkomen van geluid-, licht- en/of trilling gevoelige soorten met IHD's in de omgeving van het projectgebied, zoals meervleermuis en verschillende broedvogelsoorten, kan niet kan worden uitgesloten. Indien de werkzaamheden niet 's nachts en niet tijdens het broedseizoen plaatsvinden kan een verstoring van deze soorten wel worden voorkomen en komen de instandhoudingsdoelstellingen van deze soorten niet in het gedrang. In dat geval zijn er geen vervolgstappen in het kader van de Wnb nodig.

Verzuring en vermesting

De geplande werkzaamheden kunnen leiden tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie ter plekke van het Natura 2000-gebied Veluwe. Het optreden van verzuring en vermesting binnen het Natura 2000-gebied de Veluwe als gevolg van stikstofemissie van geplande werkzaamheden kan niet worden uitgesloten.

Stikstofdepositie heeft immers doorgaans een reikwijdte van 3 km, binnen deze straal liggen meerdere typen stikstofgevoelige habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld (Afbeelding 4.7), met name stuifzanden met struikheide (2310), droge heide (4030), zandverstuivingen (2330), binnenlandse kraaiheibegroeiing (2320), beuken-eikenbos (9120) en jeneverbesstruweel (5130). Nader onderzoek naar het effect van de tijdelijk verhoogde stikstofdepositie is nodig. Als onderdeel van de Voortoets dient daarom een stikstofdepositieonderzoek te worden uitgevoerd op basis van berekeningen met AERIUS Calculator zoals staat voorgeschreven in de Regeling PAS.

6.1.2 NNN

Groene ontwikkelingszone (GO)

Het projectgebied kent een lokale overlap met de groene ontwikkelingszone voor het GNN. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier mogelijk zolang de kernkwaliteiten van het gebied niet worden aangetast. Daar in het kader van de werkzaamheden voor de revitalisering van het sportpark geen wijzigingen worden gedaan aan de bodemgradiënt, verbinding naar de Randmeerkust, beken of ontwateringspatronen, beschermde landgoederen of lintbebouwing, het kleinschalig landschap of het leefgebied van das en steenuil, is een aantasting van de kernkwaliteiten van het GO-gebied niet aan de orde. Vervolgstappen zijn niet nodig.

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het projectgebied ligt buiten de grenzen van het eigenlijke GNN ligt. Gezien de Provinciale Ruimtelijke Verordening van de Provincie Gelderland geen bepalingen ten aanzien van externe werking bevat, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN. Vervolgstappen zijn daardoor niet nodig.

6.2 Soortenbescherming

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

Tabel 6.1 Bevindingen en conclusies beschermde soorten

Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wnb?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
vaatplanten	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
zoogdieren	ja, voorkomen van bijlage A soorten zoals egel, veldmuis, konijn, haas en vos is niet uit te sluiten	nee, vrijstelling binnen Provincie Gelderland	geen, wel zorgplicht	nee
	ja, voorkomen van boommarter en eekhoorn is niet uit te sluiten	Nee, in het kader van de werkzaamheden blijft de structuur van de bomensingel rondom het sportterrein, die mogelijk deel uitmaakt van het leefgebied van deze soorten, behouden. De functionaliteit van het gebied voor deze soorten komt daarbij niet in het gedrang	geen, wel zorgplicht	nee
vleermuizen	ja, door de aanwezigheid van potentieel vliegen/of foerageergebied in en in de omgeving van het projectgebied, is het voorkomen van vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, niet uit te sluiten	ja, wanneer de functionaliteit van vliegroutes en/of foerageergebied en daarmee lokale voortplantingsplaatsen worden vernietigd	ja, werkzaamheden niet 's nachts uitvoeren en werkterrein niet extra kunstmatig verlichten	nee
	ja, door de aanwezigheid van mogelijk geschikte verblijfplaatsen in gebouwen en bomen, is het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuissoorten in het projectgebied niet uit te sluiten	ja, wanneer door de geplande werkzaamheden verblijfplaatsen verloren gaan of vleermuizen worden verwond of gedood	ja, aanbevolen om de te kappen bomen te controleren op mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen, en indien dat het geval is een vleermuisonderzoek uit te voeren conform het vleermuisprotocol 2017	ja, indien wordt geconstateerd dat in het sportpark vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in gebouwen of bomen en de werkzaamheden zorgen voor een beschadiging van de verblijfplaatsen of de gunstige staat van instandhouding van de soort in gevaar brengen

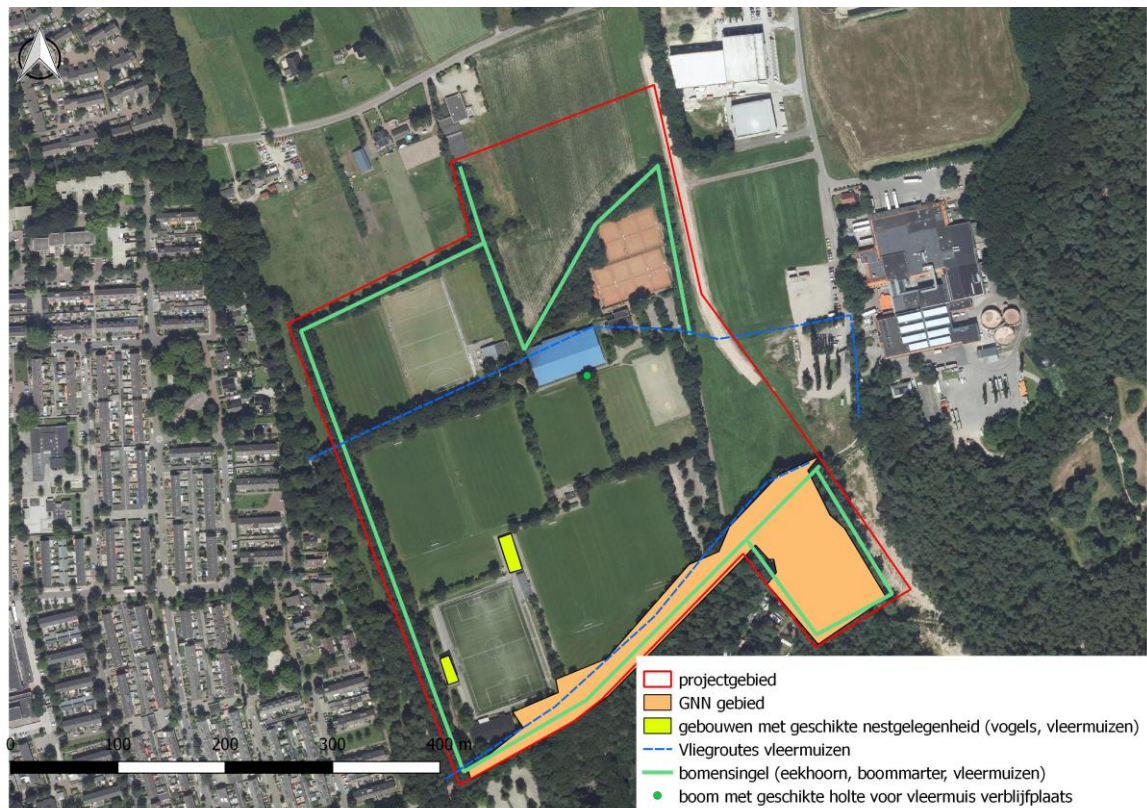
Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wnb?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
vogels	ja, meerdere algemeen voorkomende broedvogels	ja, indien broedgevallen opzettelijk worden verstoord of nesten worden vernietigd	Drie mogelijkheden: - buiten het broedseizoen werken - vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken, zodat vogels niet gaan broeden - het projectgebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels Voor aanvang van de werkzaamheden dient een deskundig ecoloog vast te stellen dat er in de te kappen bomen en de directe omgeving van de werkzaamheden geen broedende vogels aanwezig zijn.	nee
	ja, de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw is niet uit te sluiten	ja, indien er een activiteit plaatsvindt die de nestlocatie kan beschadigen of de gunstige staat van instandhouding in gevaar kan brengen	ja, aanbevolen om nader soortgericht onderzoek uit te voeren, conform de soortenstandaard, om na te gaan in hoeverre het projectgebied leefgebied vormt voor deze soorten en wat de functie is van dit leefgebied	ja, indien de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten wordt vastgesteld en de werkzaamheden zorgen voor een beschadiging van het nest of de goede instandhouding van de soort in gevaar brengen
amfibieën en reptielen	ja, de aanwezigheid van algemeen voorkomende Bijlage A-soorten zoals bruine kikker en gewone pad kan niet worden uitgesloten	nee, vrijstelling binnen de Provincie Gelderland	geen, wel zorgplicht	nee
dagvlinders, libellen en overige ongewervelde	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
vissen	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee

6.3 Overzichtsk kaart

Het projectgebied is gelegen nabij Natura 2000- en NNN-gebied. Het is niet uit te sluiten dat in de omgeving van het projectgebied beschermde natuurwaarden aanwezig zijn. Om aantasting van deze

natuurwaarden en eventuele ontheffingsaanvragen te voorkomen wordt aanbevolen de potentieel (voor flora en fauna) waardevolle elementen binnen het sportterrein te vrijwaren. Onderstaand kaartje geeft een overzicht van deze elementen.

Afbeelding 6.1 Overzicht, voor flora en fauna, waardevolle elementen in het projectgebied

LITERATUUR

- 1 Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Den Haag, maart 2012.
- 2 Omgevingsvisie Gelderland, Visie, vaststellingsdatum PS 25 februari 2015; gepubliceerd op 21 augustus 2015.
- 3 Omgevingsverordening Gelderland; Geconsolideerde versie (juli 2015).
- 4 www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 5 www.arcgis.com, Geraadpleegd op 26 januari 2018.
<<https://www.arcgis.com/home/item.html?id=3c10aa80ca194f67b2e623b814370a90>>
- 6 NDFF-ecogrid.nl, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 7 www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/pgr.do, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 8 Omgevingsverordening Gelderland - Bijlage 6,7: kernkwaliteiten GNN; Geconsolideerde versie (juli 2015).
- 9 www.zoogdiervereniging.nl, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 10 Google maps, geraadpleegd op 29 januari 2018.
- 11 www.vleermuis.net, geraadpleegd op 20 oktober 2017.
- 12 EcoGroen (2011). Vleermuisonderzoek in het kader van Ecologisch onderzoek bedrijventerrein De Kolk en rondweg, Nunspeet.
- 13 www.vogelbescherming.nl, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 14 www.ravon.nl, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 15 www.vlinderstichting.nl, geraadpleegd op 26 januari 2018.
- 16 www.natuurinformatie.nl, geraadpleegd op 2 februari 2018.
- 17 Rijkswaterstaat. Gedragscode Flora- en faunawet, bijlage 52 behoort bij nota inlichtingen zaaknr. 31034955.
- 18 ledlichtnederland.nl, Vleermuisvriendelijke verlichting, <https://www.ledlichtnederland.nl/veel-gestelde-vragen/129-vleermuis-vriendelijke-verlichting>, geraadpleegd op 13 maart 2018.
- 19 Borst, R.H.J., Sprong, R. (2014). Gedragscode Flora- en faunawet Bestendig beheer en onderhoud groenvoorziening, in opdracht van Vereniging Stadswerk Nederland en Branchevereniging VHG, Ede.

Bijlage(n)

I

BIJLAGE: DOELSTELLINGEN NATURA 2000-GEBIED VELUWE

Kernopgaven (2)					
Kernopgaven (1)					
Doelstelling kwaliteit					
Doelstelling oppervlakte					
Landelijke staat van instandhouding					
Habitattypen					
H2310 - Stufzandheiden met struikhei	--	>	>	6.08	6.09
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=	6.08	6.09
H2330 - Zandverstuivingen	--	>	>	6.08	6.09
H3130 - Zwakgebufferde vennen	-	=	=		
H3160 - Zure vennen	-	=	>	6.03,W	
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>	5.01,W	
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>	6.09	
H4030 - Droge heiden	--	>	>	6.08	6.09
H5130 - Jeneverbesstruwelen	-	=	>	6.09	
H6230 - *Heischrale graslanden	--	>	>	6.09	
H6410 - Blauwgraslanden	--	>	>		
H7110B - *Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>	6.04,W	
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=		
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>		
H7230 - Kalkmoerassen	--	=	=		
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>		
H9190 - Oude eikenbossen	-	>	>	6.13	
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	>		

Kernopgaven (3)						
Kernopgaven (2)						
Kernopgaven (1)						
Doelstelling populatie				▼		
Doelstelling kwaliteit leefgebied				▼		
Doelstelling omvang leefgebied				▼		
Landelijke staat van instandhouding				▼		
Habitatsoorten	▼					
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>		
H1083 - Vliegend hert	-	>	>	>	6.13	
H1096 - Beekprik	--	>	>	>		
H1163 - Rivierdonderpad	-	>	=	>		
H1166 - Kamsalamander	-	=	=	=		
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=		
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=	5.01, W	

Kernopgaven (2)						
Kernopgaven (1)						
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)					▼	
Doelstelling kwaliteit leefgebied				▼		
Doelstelling omvang leefgebied				▼		
Landelijke staat van instandhouding				▼		
Broedvogelsoorten	▼					
A072 - Wespandief	+	=	=	100		
A224 - Nachtzwaluw	-	=	=	610	6.08	6.12
A229 - IJsvogel	+	=	=	30		
A233 - Draaihals	--	>	>	(her)vestiging	6.08	6.12
A236 - Zwarte Specht	+	=	=	400		
A246 - Boomleeuwerik	+	=	=	2,400		
A255 - Duinpieper	--	>	>	(her)vestiging	6.08	6.12
A276 - Roodborsttapuit	+	=	=	1100		
A277 - Tapuit	--	>	>	100	6.08	6.12
A338 - Grauwe Klauwier	--	>	>	40		

Legenda

Habitatype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels	
Landelijke staat van instandhouding	
+	gunstig
-	matig gunstig
--	zeer ongunstig
Relatieve bijdrage van het gebied in Nederland	
++	groot (> 15%)
+	gemiddeld (2-15%)
-	gering (< 2%)

Habitattypen	
Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit	
=	behoud
>	uitbreiding
= (>)	uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
<	vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitatype
= (<)	achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan
> (<)	oppervlak staat in principe op uitbreiding, maar mag achteruit gaan ten gunste van ander habitatype

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels	
Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie	
=	behoud
>	uitbreiding/verbetering
<	vermindering is toegestaan
= (<)	achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

Broedvogels	
Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie	
0	< 2%
+	2-15%
++	15-50%
+++	>50%

Niet-broedvogels	
Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie	
-	0-2%
+	2-15%
++	15-50%
+++	50-100%
x	onvoldoende data
s	betreft slaappleatsfuncties
(s)	betreft nachtelijke slaappleatsen
f	betreft foerageerfuncties op grond van andere dan de reguliere monitoringsgegevens

*	voor een naam betekend het prioritaire soort of habitatype; achter een getal in de kolom omvang populatie duidt het op een regionaal doel
---	--

Kernopgaven	
W	wateropgave
	sense of urgency: beheeropgave
	sense of urgency opgave m.b.t. watercondities

5.01	Verbetering waterkwaliteit en morfodynamiek, inclusief toestroom van grondwater, t.b.v. beken en riviertjes met waterplanten (waterranonkels) H3260_A en soorten als drijvende waterweegbree H1831.
6.03	Kwaliteitsverbetering van zure vennen H3160.
6.04	Kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen (heideveentjes) *H7110_B in heideterreinen en bossen.
6.08	Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihal A233 en tapuit A277.
6.09	Verbinden heide- en stuifzandencomplexen met oog op fauna.
6.12	Vergroting areaal gevarieerde zandverstuivingen H2330 met overgangen naar droge heiden en open bossen: Veluwe (57), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Drents-Friese Wold & Leggelderveld (27). Mede als leefgebied van de draaihal A233, tapuit A277, duinpieper A255 en nachtzwaluw A224.
6.13	Behoud areaal oude eikenbossen (H9190, m.n. strubbebossen) en verbeteren kwaliteit, ook als habitat voor vliegend hert H1083.

